

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
STRATEGINIO VALDYMO IR POLITIKOS FAKULTETAS
APLINKOS POLITIKOS IR VALDYMO KATEDRA

DIANA ZUBKOVA
(Aplinkos apsaugos politika ir administravimas)

**JUNGTINIŲ TAUTŲ BENDROSIOS KLIMATO KAITOS KONVENCIJOS
IR KIOTO PROTOKOLO TEISINIŲ IR EKONOMINIŲ MECHANIZMŲ REIKALAVIMŲ
ĮGYVENDINIMAS LIETUVOJE**

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas –
Lekt. V. Krušinskas

Konsultantas –
Doc.dr.A.Vaišnoras

Vilnius, 2006

TURINYS

ĮVADAS.....	3
1. TARPTAUTINIAI IR ES TEISĖS AKTAI REGLAMENTUOJANTYS KLIMATO KAITĄ.....	6
1.1. Tarptautiniai dokumentai.....	6
1.1.1. JTBBKKK nuostatos.....	6
1.1.2. Kioto protokolo reikalavimai.....	10
1.2. ES teisės aktai.....	12
1.2.1. EK sprendimas dėl šiltnamio dujų monitoringo mechanizmo ir Kioto protokolo įgyvendinimo.....	13
1.2.2. ES direktyva nustatanti šiltnamio dujų prekybos sistemą.....	15
1.2.3. Jungiančioji direktyva.....	16
1.3. Rezultatų apibendrinimas.....	18
2. LR NACIONALINIAI TEISĖS AKTAI REGLAMENTUOJANTYS JTBBKKK IR KIOTO PROTOKOLO ĮGYVENDINIMĄ.....	20
2.1. JTBBKKK Kioto protokolo ratifikavimas Lietuvoje.....	20
2.2. Bendro įgyvendinimo strateginės kryptys.....	21
2.3. Bendro įgyvendinimo taisyklės.....	22
2.4. Šiltnamio dujų prekybos sistema.....	23
2.4.1. Apyvartinių taršos leidimų sistema Lietuvoje.....	25
2.4.2. Pirmasis Nacionalinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo planas.....	27
2.5. Rezultatų apibendrinimas.....	30
3. PASIRENGIMAS ANTRAJAM ATL PREKYBOS ETAPUI.....	32
3.1. Antrasis Nacionalinis paskirstymo planas ir Europos Komisijos sprendimas.....	32
3.2. Rezultatų apibendrinimas.....	39
IŠVADOS.....	41
REKOMENDACIJOS.....	42
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	43
SANTRAUKA.....	47
RÉSUMÉ.....	48
PRIEDAI.....	49

ĮVADAS

Pasak Didžiosios Britanijos mokslininkų šiltnamio dujų kiekis pasiekė tokią koncentraciją atmosferoje, kurios poveikį vargu ar bus galima neutralizuoti. Šiuo metu pasaulinės temperatūros vidurkis pakilo 0,6 laipsniais palyginus iki 18 a. pabaigoje įvykusios pramoninės revoliucijos. Jeigu bus pasiekta 2 laipsniu riba, tirpstantys Grenlandijos ledynai vandenyno lygį pakeltų keletą metrų. Dėl to nukentėtų ne tik Afrikos bet ir ES šalys, Rusija ir JAV. 200 mln. žmonių kiltų alkio rizika, o 2,8 mln. žmonių trūktų geriamo vandens.

Nepaisant natūralios pasaulio klimato kaitos, dauguma mokslininkų tiki, kad pagrindinis veiksnys, sąlygojantis negrįžtamą klimato kaitą - ekonominis ir demografinis augimas per pastaruosius du amžius dėl pramoninės revoliucijos ir augimo.

Daugėjant mokslinių įrodymų apie galimą globalinį klimato kitimą, devintajame dešimtmetyje klimato kaitos problemos ėmė skverbtis ir į politines darbotvarkes. Patikimos ir naujausios mokslinės informacijos poreikis paskatino Pasaulinę meteorologijos organizaciją ir Jungtinių tautų aplinkos programą 1988 m. įkurti Tarpyvyriausybę klimato kaitos organizaciją (TKKO). Tais pačiais 1988 metais Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja priėmė pirmą, su klimato kaita susijusį, sprendimą 43/45 „Globalinė klimato apsauga dabartinėms ir ateinančioms kartoms“. 1990 m. TKKO pateikė savo „Pirmąjį įvertinimo pranešimą“, kuriuo patvirtino, kad žmogaus veiklos sukelta klimato kaita iš tikrųjų grėsminga, ir paskatino šią problemą spręsti globaliniu mastu. 1990 m. Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja savo sesijoje sudarė Bendrosios klimato kaitos konvencijos tarpyvyriausybinių derybų komitetą, kuriam buvo suteikti įgaliojimai parengti Konvencijos projektą. 1992 m. birželio mėn. Rio de Žaneiro konferencijoje Jungtinių tautų bendrosios klimato kaitos konvenciją (toliau - JTBBKK) pasirašė 155 šalys. JTBBKK konvencijos pagrindinis tikslas – stabilizuoti šiltnamio efektą sukeliančių dujų koncentraciją atmosferoje tiek, kad būtų apribota pavojinga žmogaus įtaka visai ekosistemai. Siekiant palengvinti šio tikslo įgyvendinimą, kiekviena šalis turi reguliariai teikti informaciją (Nacionalinius pranešimus) apie savo strategiją ir priemones bei šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo (ŠESD) kasmetinę inventorizaciją.

1995 m. kovo mėn. Berlyne vykusiam IV šalių suvažiavime konvencijos šalys, tarp jų ir Europos Bendrija, nusprendė derėtis dėl protokolo, į kurį būtų įtrauktos pramoninių valstybių nuo 2000 m. taikomos emisijos sumažinimo priemonės. 1997m. gruodžio 11d. Kiote buvo priimtas protokolas, o 2002 m. gegužės 31 d. jį ratifikavo Europos Sąjunga.

Įsigaliojus Kioto protokolui mokslininkai svarsto, ar užteks Kioto protokolą pasirašiusių šalių pastangų stabilizuoti temperatūros kilimą. Juk didžiosios teršėjos, kaip JAV, Kinija ir Indija protokolo nepasirašė, o pasirinko alternatyvų kelią Kioto protokolui – technologinio progreso ir savanoriškų įsipareigojimų kelią. Kol kas neaišku, ar šios pastangos atneš laukiamų rezultatų.

Kioto protokolas numato tris mechanizmus, kurių pagrindu, valstybės gali bendrai vykdyti savo įsipareigojimus, mažinti išmetamų į atmosferą šiltnamio dujų kiekį:

1. Bendro įgyvendinimo projektų mechanizmas;
2. Taršos leidimų prekybos mechanizmas;
3. Švarios plėtros mechanizmas.

Problemos aktualumą rodo: a) Klimato kaitos dokumentų, tarptautinių ir nacionalinių teisės aktų šiuo klausimu, gausa; b) Europos Komisijos neigiamas sprendimas dėl antrojo nacionalinio apyvartinių taršos leidimų (toliau – ATL) paskirstymo (2008-2012) plano; c) Vis dažniau platinama informacija apie šiltėjantį klimatą, bei šio reiškinio padarinius.

Magistro baigiamojo darbo tikslas - Išanalizuoti ir įvertinti Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos ir Kioto protokolo teisinių ir ekonominių mechanizmų reikalavimų įgyvendinimą Lietuvoje.

Magistro baigiamojo darbo uždaviniai:

1. Išnagrinėti JT bendrosios klimato kaitos konvencijos ir Kioto protokolo teisinius ir ekonominius mechanizmus.
2. Išanalizuoti kaip minėtų mechanizmų reikalavimai įgyvendinami Lietuvoje.
3. Apibendrinti ir pasiūlyti efektyvias priemones reikalavimams įgyvendinti.

Tyrimo objektas - JTBKK konvencijos ir Kioto protokolo teisiniai ir ekonominiai mechanizmai. **Tyrimo dalykas** - JTBKK konvencijos ir Kioto protokolo reikalavimų įgyvendinimas Lietuvoje.

Tyrimo šaltiniai – tarptautiniai dokumentai ir LR teisės aktai, susiję su JTBKKK ir Kioto protokolu, kiti teisės aktai, mokslinės publikacijos bei straipsniai šia tema.

Tyrimo metodai – analizės, lyginamasis, dedukcinis ir kiti metodai.

Hipotezė - patobulinus Lietuvos teisinius ir ekonominius mechanizmus, greičiau ir efektyviau įgyvendinsim JTBKK konvencijos ir Kioto protokolo reikalavimus.

Magistro baigiamojo darbo mokslinis naujumas.

Reikia pažymėti, kad klimato kaitai daug dėmesio skiria užsienio šalių teisininkai (Joseph Mangino, Ch.M.Barozas, Bill Clinton ir kt.). Tačiau Lietuvoje teisininkų ir mokslininkų, kurie išsamiau išnagrinėtų esamą padėtį, trūksta. Aplinkos ministerija leidžia kasmetinį leidinį „Aplinkos būklė“, bet šiame leidinyje pagrindinis dėmesys skiriamas ekologinėms, o ne teisinėms problemoms. Todėl manome, kad būtent šio darbo tema yra gana nauja.

Magistro baigiamojo darbo praktinė reikšmė.

Darbe pateikiama tarptautinių bei Lietuvos nacionalinių teisės aktų, susijusių su JTBKK konvencijos ir Kioto protokolo reikalavimų įgyvendinimu, analizė. Nurodoma

tarptautinio bendradarbiavimo šioje srityje specifika bei problemos. Manome, kad šis darbas gali būti naudingas studentams ir kitiems asmenims, besidomintiems klimato kaitos problemomis.

Magistro baigiamojo darbo struktūra: sudaro įvadas, kuriame apžvelgiama tarptautinių organizacijų dalyvavimas klimato kaitos problemos sprendime; 3 skyriai, 14 poskyrių, kuriuose siekiama užsibrėžto tikslo ir nagrinėjami iškelti uždaviniai; bei išvados, apibendrinančios darbe nagrinėtus klausimus; taip pat literatūros sąrašas, santrauka lietuvių ir prancūzų kalbomis, ir priedai.

1. TARPTAUTINIAI IR ES TEISĖS AKTAI REGLAMENTUOJANTYS KLIMATO KAITĄ

1.1. Tarptautiniai dokumentai

Pokario metais, kai valstybių interesai ir tikslai buvo siejami ne tik su sienų apsauga, vis labiau pradėta rūpintis gamtos tausojimu ir saugojimu. Mokslininkai rinko įrodymus, kad mūsų pasaulinis klimatas keičiasi ir tie pasikeitimai gali atnešti globalines problemas. Iki 1990 m. tarptautinėse konferencijose buvo priimti nutarimai, raginantys skubiai sudaryti tarptautinę sutartį šiai problemai nagrinėti. Jungtinių Tautų Aplinkos Programa (UNEP) ir Pasaulinė Meteorologinė organizacija (WMO) atsiliepė į šiuos raginimus, sudarydamos tarpvyriausybinių darbo grupę deryboms dėl sutarties rengimo. Atsiliepdama į darbo grupės pasiūlymą, Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja savo 1990 m. sesijoje sudarė Bendrosios klimato kaitos konvencijos Tarpvyriausybinių derybų komitetą (INC/FCCC). INC/FCCC buvo suteikti įgaliojimai parengti Bendrosios konvencijos projektą ir su ja susijusius reikalingus teisinius dokumentus. Derybų delegatai iš daugiau kaip 150 valstybių susitiko penkiuose posėdžiuose nuo 1991 m. vasario iki 1992 m. gegužės.

1.1.1. JTBBKK nuostatos

1992 m. gegužės 9 d. Jungtinių Tautų būstinėje Niujorke priimta Jungtinių Tautų Bendroji klimato kaitos konvencija. Ji įsigaliojo 1994 m. kovo 21 d. po 90 dienų nuo 50-osios šalies ratifikavimo.

“Šios Konvencijos šalys¹,

Pripažindamos, kad Žemės klimato kaita ir jos neigiamos pasekmės yra bendras visos žmonijos rūpestis,

Susirūpinusios tuo, kad dėl žmogaus veiklos atmosferoje vis labiau didėja šiltnamio efektą sukeliančių dujų koncentracija, kad jos padidėjimas stiprina natūralų šiltnamio efektą ir kad bendras to poveikio rezultatas bus papildomas Žemės paviršiaus bei atmosferos atšilimas, ir tai gali neigiamai paveikti natūralias ekosistemas bei žmoniją,

Pažymėdamos, kad didžiausia atsakomybė už praeityje ir dabar pasauliniu mastu vykstančią šiltnamio efektą pasižyminčių dujų emisiją tenka išsivysčiusioms šalims, kad emisija, tenkanti vienam gyventojui besivystančiose šalyse, yra vis dar palyginti nedidelė ir kad visos emisijos dalis pasauliniu mastu, tenkanti besivystančioms šalims, didės, norint patenkinti jų socialinius ir vystymosi poreikius,

¹ Jungtinių Tautų Bendroji Klimato Kaitos Konvencija, 1992 m. Gegužės 9 d., Niujorkas

Suvokdamos šiltnamio efektu pasižyminčių dujų absorbentų ir kaupėjų vaidmenį ir svarbą sausumos ir jūrų ekosistemose,

Pažymėdamos, kad klimato pasikeitimo prognozėse dar yra daug netikrumo, ypač kalbant apie jo laiką, stiprumą ir geografinį pasiskirstymą,

Pripažindamos, kad dėl pasaulinio klimato pasikeitimo reikia, kad visos šalys kuo plačiau bendradarbiautų ir dalyvautų, imantis reikiamų veiksmingų tarptautinio masto priemonių, pagal jų bendrą bet diferencijuotą atsakomybę ir atitinkamas galimybes bei atsižvelgiant į jų socialines ir ekonomines sąlygas,

Primindamos atitinkamus Jungtinių Tautų Žmogaus Aplinkos Konferencijos deklaracijos, priimtos Stokholme 1972 m. birželio 16 d., nutarimus,

Taip pat primindamos, kad pagal Jungtinių Tautų Chartijos ir tarptautinės teisės principus valstybės turi suverenias teises naudoti turimus išteklius, laikydamosi savo aplinkos tvarkymo ir bendro vystymosi nuostatų, tačiau atsako už tai, kad jų jurisdikcijos reglamentuojama ar kontroliuojama veikla nepakenktų kitų valstybių arba regionų, esančių nebe jų jurisdikcijos ribose, aplinkai,

Dar kartą patvirtindamos valstybių suverenumo principą tarptautiniame bendradarbiavime klimato kaitos klausimais,

Pripažindamos, kad valstybės turėtų išleisti efektyvius aplinkos tvarkymo ir apsaugos įstatymus, kad aplinkos standartai, tvarkymo tikslai ir prioritetai turėtų atspindėti tą aplinkos ir šalies vystymosi būklę, kurios kontekste jie yra taikomi, ir kad standartai, taikomi vienose valstybėse, gali būti netinkami ir perbrangūs socialiniu bei ekonominiu požiūriu kitose, ypač - besivystančiose šalyse,

Remdamosi Generalinės Asamblėjos 1989 m. gruodžio 22 d. rezoliucijos Nr.44/228, priimtos Jungtinių Tautų Aplinkos ir Plėtros Konferencijoje, taip pat 1988m. gruodžio 6 d. rezoliucijos Nr.43/53, 1989 m. gruodžio 22 d. rezoliucijos Nr.44/207, 1990 m. gruodžio 21 d. rezoliucijos Nr.45/212 ir 1991m. gruodžio 19 d. rezoliucijos Nr.46/169 nutarimais dėl pasaulio klimato apsaugos žmonijos dabartinėms ir būsimosioms kartoms,

Remdamosi taip pat Generalinės Asamblėjos 1989 m. gruodžio 22 d. rezoliucijos Nr.44/206 nutarimais dėl galimo neigiamo jūros lygio kilimo poveikio saloms ir pakrantės rajonams, ypač - žemo kranto zonose, bei atitinkamais Generalinės Asamblėjos 1989 m. gruodžio 19 d. rezoliucijos Nr.44/172 nutarimais dėl veiklos plano įgyvendinimo kovoje prieš dykumų progresavimą,

Toliau remdamosi 1985 m. Vienos Konvencija dėl ozono sluoksnio apsaugos ir 1987 m. Monrealio Protokolu dėl medžiagų, ardančių ozono sluoksnį, su 1990 m. birželio 29 d. pakeitimais ir papildymais,

Pažymėdamos Antrosios pasaulinės klimato konferencijos ministrų deklaraciją, priimtą 1990 m. lapkričio 7 d. ,

Turėdamos omenyje vertingą analitinį darbą, atliekamą daugelyje valstybių klimato kaitos srityje, ir svarbų Pasaulinės Meteorologinės Organizacijos, Jungtinių Tautų Aplinkos Programos ir kitų Jungtinių Tautų institucijų, organizacijų ir padalinių, taip pat kitų tarptautinių ir tarpvyriausybinių organizacijų indėlį pasikeičiant mokslinių tyrimų rezultatais ir koordinuojant tyrimus,

Pripažindamos, kad priemonės, reikalingos klimato kaitos problemoms suprasti ir spręsti, bus efektyviausios ekologiniu, socialiniu ir ekonominiu atžvilgiu tuo atveju, jei jos remsis moksliniu, techniniu ir ekonominiu pagrindu ir bus nuolatos peržiūrimos atsižvelgiant į naujausius atradimus tose srityse,

Pripažindamos, kad įvairios priemonės, skirtos klimato kaitos problemoms spręsti, yra savaime ekonomiškai pateisinamos, be to, gali padėti išspręsti kitas aplinkos problemas,

Pripažindamos taip pat, kad besivystančios šalys privalo nedelsdamos imtis atitinkamų lankstaus pobūdžio priemonių, parinktų remiantis aiškiais prioritetais, kaip pirmo žingsnio link aiškios atsakomosios pasaulinio, nacionalinio ir, numatytais atvejais, vietinio masto strategijos rengimo, apimančios visas šiltnamio efektą sukeliančias dujas, tinkamai atsižvelgiant į tai, kiek kiekviena šalis prisideda prie šiltnamio efekto stiprinimo,

Be to, suvokdamos, kad žemumose ir mažose salose esančios šalys, šalys su žemomis pakrantėmis, sausringais ar pusiau sausringais regionais arba regionais, kuriuose dažni potvyniai, sausras ar kurie virsta dykuma, taip pat besivystančios šalys su trapiomis kalnų ekosistemomis yra ypač jautrios neigiamoms klimato pasikeitimo pasekmėms,

Pripažindamos, kad priemonės prieš šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją sukelia ypatingų sunkumų toms šalims, ir ypač - besivystančioms šalims, kurių ekonomika smarkiai priklauso nuo iškastinio organinio kuro gavybos, vartojimo ir eksporto,

Patvirtindamos, kad reakcija į klimato pasikeitimą turi būti integruotai koordinuojama su socialiniu ir ekonominiu vystymusi, siekiant išvengti neigiamų pastarojo pasekmių, visapusiškai atsižvelgiant į pagrįstą prioritetinį besivystančių šalių poreikį pasiekti stabilų ekonomikos augimą ir skurdo likvidavimą,

Pripažindamos, kad visoms šalims, ypač - besivystančioms, tenka naudoti tam tikrus išteklius, kurie būtini stabiliam socialiniam ir ekonominiam vystymui, ir kad besivystančioms šalims, įgyvendinant šį tikslą, teks didinti energijos vartojimą taip, kad būtų išnaudojamos

galimybės didinti energijos panaudojimo efektyvumą ir bendrosios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos kontrolę, tame tarpe, taikant naujas technologijas tuo būdu, kad jos būtų ekonomiškai ir socialiai naudingos,

Pasiryžusios išsaugoti klimato sistemą dabartinėms ir būsimoms kartoms...”

Šios Konvencijos ir su ja susijusių teisinių dokumentų pagrindinis tikslas yra pasiekti, kaip numatyta atitinkamuose šios Konvencijos nutarimuose, kad šiltnamio efektu pasižyminčių dujų koncentracijos atmosferoje stabilizuotųsi tokia lygyje, kuriame pavojingas antropogeninis poveikis nesutrikdo klimato sistemos. Šis lygis turi būti pasiektas per tokį laikotarpį, kuris leistų ekosistemoms natūraliai prisitaikyti prie klimato pasikeitimo, kad nekiltų pavojaus maisto produktų gamybai, ir ekonominis vystymasis vyktų stabiliai.

Konvencijoje šalys padalintos į dvi grupes: I priede išvardintos pramoninės šalys, kurios istoriškai turėjo didžiausią įtaką klimato kaitai; II priede išvardintos šalys, kurios šiuo metu pereina į rinkos ekonomiką.

Ši Konvencija, kurią mūsų šalis ratifikavo 1995 m²., – vienas svarbiausių tarptautinių susitarimų sprendžiant visuotinės klimato kaitos problemas.

Lietuvos Respublika, pagal 4 straipsnio 2(a) ir 2(b) paragrafus prisiėmė visus įsipareigojimus, o svarbiausieji:

- parengti nacionalinę strategiją ir imtis atitinkamų priemonių švelninančių klimato kaitos pasekmes, ribojant šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) antropogeninę emisiją bei gerinant minėtų dujų absorbentų apsaugą. Tokia strategija ir priemonės leistų iki šio dešimtmečio pabaigos sumažinti anglies dioksido (CO₂) ir kitų šiltnamio efektą sukeliančių dujų, kurios neįtrauktos kontroliuoti į Monrealio protokolą “Dėl ozono sluoksnį ardančių medžiagų”³, emisijų iki 1990 metų lygio.
- Siekiant palengvinti šio tikslo įgyvendinimą, kiekviena šalis reguliariai turi teikti smulkią informaciją apie savo strategiją ir priemones bei apie šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją bei pašalinimą.

1998 m. buvo parengtas pirmasis Nacionalinis pranešimas JTBBKK sekretariatui, kurio pagrindą sudarė 1997 m. patvirtinta JTBBKK konvencijos nacionalinė įgyvendinimo strategija. ŠESD išlakų duomenys 2000 ir 2010 metams buvo paruošti pagal Lietuvos Respublikos “Ūkio plėtros gairės”, kurias pateikė Ūkio ministerija. Pranešime numatoma, kad JTBBKK konvencijos nacionalinė įgyvendinimo strategija yra pirmasis žingsnis, žengtas vertinant šalies įtaką klimato kaitai bei numatant būdus ir priemones tai įtakai mažinti.

² Jungtinių Tautų bendroji klimato kaitos konvencija; priimta 1992 05 09, ratifikuota 1995 02 23 Žin., 1995, Nr. 18-413

³ Monrealio protokolas DĖL ozono sluoksnį ardančių medžiagų; priimtas 1987 09 16

Vienas svarbiausių JTBBK konvencijos įgyvendinimo nacionalinės strategijos tikslų – padėti pagrindus šalies strateginei politikai klimato kaitos požiūriu. Siekiant palengvinti šio tikslo įgyvendinimą, kiekviena šalis turi reguliariai teikti informaciją (Nacionalinius pranešimus) apie savo strategiją ir priemones bei ŠESD išmetimo kasmetinę inventorizaciją. ŠESD inventorizacijoje turi būti įvertinta: išmetalai pagal atskiras antropogeninių šaltinių kategorijas; geografinė teritorija (šalis ar atskiras regionas); laiko intervalas nuo bazinių (1990 m.) iki paskutiniųjų metų; ekonominiai rodikliai, gyventojų skaičius, gyvulių skaičius, pramoninės veiklos rodikliai ir kiti duomenys; išmetalų veiksniai ir kt. Visa ši informacija pateikiama JTBBK konvencijos sekretoriatui. Visa pateikiama informacija gali būti panaudojama ir moksliniams tyrimams, švietimui bei vykdomos aplinkosauginės politikos formavimui.

Nuo 2000 m. nuspręsta atlikti ŠESD kasmetinių inventorizacijų techninį įvertinimą. Inventorizacijos techninio įvertinimo tikslai: a) garantuoti, kad narių konferencija turi adekvačią ir patikimą metinių inventorizacijų informaciją; b) pateikti narių konferencijai kiekybinį ir kokybinį metinės inventorizacijos techninį įvertinimą, kuris būtų objektyvus, nuoseklus ir išsamus; c) patikrinti, ar pateiktoji medžiaga atitinka reikalavimus ir kt. Techninį įvertinimą organizuoja JTBBK sekretoriatas, suburdamas tarptautinę ekspertų darbo grupę, kurios nariai atsakingi už atskirus sektorius: energetikos, žemės ūkio, pramonės gamybinių procesų, atliekų, žemės ir miškų ūkio bei du apibendrinantys ekspertai. Ekspertai išnagrinėję šalių pateiktą inventorizacijos medžiagą, pateikia savo komentarus, pastabas ir nurodo trūkumus.

Strategija gali būti panaudota analizuojant ir svarstant atskirų ūkio šakų perspektyvinius planus. Institucijos, rengdamos Lietuvos plėtros planą bei svarbiausių ūkio šakų (energetikos, transporto, pramonės, žemės ir miškų ūkių) strategijas, privalo integruoti į jas klimato kaitos klausimus. Klimato kaitą švelninančios priemonės privalės būti vykdomos plėtojant atskiras ūkio šakas Lietuvoje.

Bet kurio eilinio posėdžio metu Šalių Konferencija gali priimti Konvencijos protokolus. Berlyne vykusiame IV šalių suvažiavime konvencijos šalys, tarp jų ir Europos Bendrija, nusprendė derėtis dėl protokolo, į kurį būtų įtrauktos pramoninių valstybių nuo 2000m. taikomos emisijos sumažinimo priemonės. Įdėjus daug pastangų Kioto protokolas buvo priimtas 1997m. gruodžio 11d. Kiote, o 2002 m. gegužės 31 d. jį ratifikavo Europos Sąjunga. Šiame protokole nustatyti konkretūs taršos mažinimo įsipareigojimai visoms jį ratifikavusioms šalims.

1.1.2. Kioto protokolo reikalavimai

Kioto protokolas įsigaliojo 2005m. Tokiu būdu buvo įvykdyta Kioto protokolo sąlyga, pagal kurią jį ratifikuoti turi ne mažiau kaip 55 JTBBK šalys, įskaitant išsivysčiusias šalis,

kurių daliai tenkantis išmetamų šiltnamio dujų kiekis sudaro ne mažiau kaip 55% viso CO₂ išmetimo šioje grupėje⁴.

Kioto protokolo tikslas yra kovoti su klimato kaita tarptautiniu mastu mažinant šiltnamio efektą sukeliančių ir visuotinį atšilimą skatinančių dujų emisiją – CO₂, CH₄, N₂O, HFC, PFC, SF₆.

Bendrosios konvencijos šalys įsipareigojo 2008 – 2012 m. sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą bent 5 % lyginant su 1990m. lygiu. Bendrai ES valstybės narės 2008 – 2012m. turi sumažinti šiltnamio dujų išmetimą 8%.

Kioto protokolas numato tris ekonominius mechanizmus, kurių pagrindu, valstybės privalo vykdyti savo įsipareigojimus, siekdamos mažinti šiltnamio dujų susiformavimą ir išmetimą į aplinką:

1. Bendro įgyvendinimo projektų mechanizmas;
2. Taršos leidimų prekybos mechanizmas ir
3. Švarios plėtros mechanizmas.

Šiems uždaviniams įgyvendinti protokole yra numatytos įvairios priemonės, tokio kaip vykdyti emisijos mažinimo politiką nacionaliniu mastu (didinant energijos naudojimo veiksmingumą, skatinant aplinkai žalos nedarantį žemės ūkį, vystant atsinaujinančius energijos šaltinius ir kt.) ir bendradarbiauti su kitomis konvencijos šalimis (keičiantis patirtimi ir žiniomis, bendromis pastangomis derinant nacionalinę politiką ir taip siekiant veiksmingo priemonių taikymo, pvz. prekyba išmetimo teisėmis).

Siekiant sumažinti išmetamą į atmosferą CO₂ kiekį, būtina imtis priemonių energetikos, transporto, žemės ūkio, pramonės ir kitose srityse. Turint galvoje, kad Kioto protokolo reikalavimai bus įgyvendinti tik atskirų šalių priemonėmis, didžioji dalis šalių narių dar nėra tiek pažengusios, kad galėtų pasiekti užsibrėžtus tikslus pagal bendrą ES atsakomybės pasidalinimo susitarimą. Atlikta uždavinių įgyvendinimo analizė rodo, kad Prancūzija, Vokietija, Liuksemburgas, Švedija bei Jungtinė Karalystė sumažino bendrus išmetimus ir yra teisingame kelyje siekdamos iki 2010m. įgyvendinti savo užsibrėžtus tikslus. Daugiausia iniciatyvos ir pastangų sprendžiant klimato kaitos problemas rodo Europos Sąjungą. Jos požiūriu, būtina imtis visų priemonių, kad iki 2050-ųjų bendra metinė temperatūra pasaulyje nepadidėtų daugiau kaip dviem laipsniais.

⁴ JTBBKKK Kioto protokolas, 1997 m. gruodžio 11 d., Kiotas

1.2. ES teisės aktai

„Klimato kaita - tai ne šių dienų mada, tai mūsų ateities klausimas. Politikai, politikos formuotojai, įmonės, šeimos ar piliečiai - visi, kurie galvoja apie ateitį, žino, kad norėdami išspręsti rytdienos problemas veiksmy turime imtis šiandien.“ - Ch.M.Barozas. Iš straipsnio „Klimato kaita ir energetika: Europos ryžtas“, 2006-11-11

Pastaraisiais metais Europa įrodė, kad gali ir yra pasiryžusi būti pavyzdžiu visame pasaulyje, sprendžiant klimato kaitos problemas. Europos šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo leidimų prekybos sistema įrodo, kad galima rasti ekonomiškų būdų ŠESD kiekiui sumažinti - įmonės yra priverstos pačios ieškoti būdų, kaip sumažinti išmetamų dujų kiekį. Tai didžiausia dujų išmetimo leidimų prekybos sistema pasaulyje - ji taikoma daugiau nei 11 000 subjektų visoje Europoje, kurie išmeta apie pusę Europos išmetamo anglies dvideginio.

ES kartu su tarptautine bendruomene numatė išvystyti vidutinės trukmės ir ilgalaikes kovos su klimato kaita strategijas. Bet dar nevisos ES valstybės narės paskelbė ar pasiūlė nacionalinius vidutinės trukmės ar ilgalaikius tikslus. Labai svarbu stiprinti tarptautines pastangas. Nemažiau svarbu daugiau dėmesio skirti sparčiai didėjančioms aviacijos bei jūrų transporto emisijoms; užkirsti kelią miškų iškirtimui pasaulyje; emisijas mažinančių naujų technologijų skatinimui. Būtent Europos Sąjungos pradėta prekyba emisijomis, kuria remiantis kuriama tikra tarptautinė anglies dioksido rinka, šiltnamio dujų emisijos stebėjimas ir informavimas apie jas bei daugiašalis susitarimų laikymosi režimas.

Pagrindiniai ES Kioto politikos elementai:

1. priversti didžiuosius teršėjus prisiimti įsipareigojimus (JAV, Kinija, Indija) už jų padarytą žalą;
2. įtraukti daugiau sektorių į klimato kaitos švelninimo priemonių diegimą (aviacija, jūrų transportas);
3. skatinti ir teikti paramą naujoms technologijoms;
4. plėsti rinkos instrumentų taikymą ir ES prekybos ATL sistemą tiek dujų, tiek sektorių, tiek šalių atžvilgiu.

EP jau priėmė rezoliuciją dėl aviacijos įtraukimo į ES prekybos ATL sistemą. Rezoliucija akcentuoja griežtą limitą aviacijos sektoriui, visišką ATL pardavimą aukcione, bei būtinybę apimti visus skrydžius. Teisinis sprendimas turėtų būti priimtas 2007 metais.

Kol kas ES mastu veikia tris lankstūs rinkos mechanizmai:

1. ES prekyba šiltnamio dujomis (ATL);
2. Švarios plėtros mechanizmas (ŠP);
3. Bendro įgyvendinimo mechanizmas (BĮ).

Jau planuojama įvesti bendrą Žaliųjų ir Baltųjų sertifikatų rinkas. Žaliaisiais sertifikatas (ŽS) – tai sertifikatas skirtas elektros energijai, pagamintai iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių (AEI), naudojamas kaip skatinimo mechanizmas. Tokios priemonės naudojamos Švedijoje, Nyderlanduose, Didžiojoje Britanijoje, Belgijoje, Norvegijoje ir Lietuvoje. Baltieji sertifikatai (BS) tai visiškai naujas lankstus rinkos instrumentas, naudojamas energijos vartojimo efektyvumo didinimui paskatinti. Šis instrumentas pradėtas taikyti Italijoje, ir planuojamas įdiegti Prancūzijoje bei Vokietijoje. Skirtingai nuo „žaliųjų“ sertifikatų, „baltieji“ sertifikatai skiriami ne pagamintos energijos vienetui, o sutaupytos energijos vienetui. Šie sertifikatai gali būti suteikiami tiek sutaupytos elektros energijos, tiek šiluminės energijos vienetui. Manoma, kad ši sistema yra labiausiai ekonomiškai rentabilus skatinimo instrumentas energijos vartojimo efektyvumui padidinti. ŽS ir BS rinkas galima lengvai integruoti į ATL rinkas, nes CO₂ emisijų sumažėjimo vertė dėl galutinės energijos vartojimo efektyvumo ir AEI panaudojimo gali būti apskaičiuota ir įtraukta į žaliąjį ir baltąjį sertifikatą

1.2.1. EK sprendimas dėl šiltnamio dujų monitoringo mechanizmo ir Kioto protokolo įgyvendinimo

Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba priėmė sprendimą Nr. 280/2004/EB kadangi JT BKK konvencija įpareigoja Bendriją ir jos valstybes nares sudaryti, periodiškai atnaujinti, skelbti ir Šalių konferencijose pateikti antropogeninės kilmės šiltnamio efektą sukeliančių dujų, kurių nekontroliuoja Monrealio protokolas dėl ozono sluoksnį ardančių medžiagų, ŠESD emisijos nacionalinius registrus pagal šaltinius ir šalinimą absorbentais, sudarytus pagal palyginamąją metodiką, dėl kurios susitaria Šalių konferencija⁵. Reikia atidžiai stebėti ir nuolat vertinti ŠESD emisiją Bendrijoje. Be to, būtina laiku išnagrinėti priemones, kurių Bendrija ir valstybės narės ėmėsi klimato kaitos politikos srityje. Tikslų ataskaitų pateikimas ankstyvajame etape pagal šio sprendimo nuostatas leistų anksti nustatyti emisijų kiekį, remiantis 2002 m. balandžio 25 d. Tarybos sprendimu 2002/358/EB dėl Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolo patvirtinimo Europos bendrijos vardu ir bendro jame numatytų įsipareigojimų vykdymo⁶, ir taip suteikti galimybę anksti nustatyti teisę dalyvauti lanksčiuose Kioto protokolo mechanizmuose. JT BKK konvencija įpareigoja visas šalis parengti, įgyvendinti, paskelbti ir reguliariai atnaujinti nacionalines, o tam tikrais atvejais ir regionines programas, į kurias būtų įtrauktos priemonės, skirtos sušvelninti klimato kaitą sprendžiant visų šiltnamio efektą sukeliančių dujų antropogeninę emisiją pagal šaltinius ir šalinimą absorbentais problema. Bendrija ir jos valstybės narės pasinaudojo Kioto protokolo 4

⁵ EP sprendimas Nr. 280/2004/EB, 2004 m. vasario 11 d., Strasbūras

⁶ Tarybos sprendimas Nr. 2002/358/EB, 2002 m. balandžio 25 d.

straipsniu, kuris leidžia Protokolo Šalims savo įsipareigojimus, susijusius su emisijos apribojimu ir sumažinimu, vykdyti kartu. Todėl reikia numatyti veiksmingą bendradarbiavimą ir koordinavimą, įskaitant šiltnamio efektą sukeliančių dujų Bendrijos aprašo sudarymą, pažangos įvertinimą, ataskaitų ruošimą, tikrinimo ir atitikties procedūras. Bendrija turi laikytis Kioto protokole numatyto įsipareigojimo atsiskaityti, kaip nustatyta politinėse sutartyse ir teisiniuose sprendimuose, priimtuose 7-joje JTBBKK Šalių konferencijose Marakeše. Valstybės narės numatomos pažangos vertinimo tikslui iki 2005 m. kovo 15 d. perdavė Komisijai ataskaitą, kurią JTBBKK sekretariatui pateikė iki 2006 m. sausio 1 d., o po to – kas antri metai pažangos įvertinimai ir ataskaitos. Bendrija ir kiekviena valstybė narė ne vėliau kaip iki 2006 m. gruodžio 31 d. pateikia JTBBKK sekretariatui ataskaitą, kurioje nurodyta joms nustatyta norma, atitinkanti jų išmetamųjų teršalų kiekius, nustatytus remiantis Sprendimo 2002/358/EB 3 straipsnio 1 dalimi ir Kioto protokolu. Pateikusi ataskaitą apie iki 2005 m. pasiektos pažangos įrodymus, Komisija nustato, kokio lygio pažangą Bendrija ir jos valstybės narės daro jų išmetamųjų teršalų kiekiu, atžvilgiu, ir koku mastu jos vykdo įsipareigojimus pagal Kioto protokolą.

Europos aplinkos apsaugos agentūra atitinkamai padeda Komisijai monitoringo veikloje, ypač susijusioje su Bendrijos inventorizavimo sistema. Padeda tirti Komisijos pažangą įgyvendinant įsipareigojimus. Valstybėms narėms reikėtų sukurti tokias savo nacionalines sistemas, kurios palengvintų Agentūros darbą. Priemonės, būtinos šiam sprendimui įgyvendinti, turėtų būti patvirtintos remiantis 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimu 1999/468/EB, nustatančiu Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką.

Šio 280/2004/EB sprendimo įgyvendinimo taisyklės nustatytos Europos Komisijos priimtu 2005 m. vasario 10 d. sprendimu 2005/166/EB, kuriame pridedama⁷:

- Valstybių narių naudotos metodologijos, duomenų šaltinių ir emisijos faktorių, naudojamų EB pagrindiniams šaltiniams, lentelė;
- Metinių rodiklių sąrašas (prioritetinių rodiklių, papildomų prioritetinių rodiklių, papildomų rodiklių sąrašas);
- Projektų rodikliai politikos ir priemonių pažangai tikrinti bei įvertinti;
- Projektų parametrų sąrašas;
- Anketa apie Kioto protokolo mechanizmų naudojimą, siekiant 2008-2012 metų tikslų;
- Bendrijos šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos aprašo ir aprašo ataskaitos parengimo procedūros ir laikotarpis;
- Valstybėms narėms ir Bendrijai nustatytų normų apibrėžimo tvarka ir laikas.

⁷ EK sprendimas Nr. 2005/166/EB, 2005 m. vasario 10 d., Briuselis

1.2.2. ES direktyva nustatanti šiltnamio dujų prekybos sistemą

Europos Parlamento ir Tarybos direktyva nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje taikoma jos I priede nurodytoms veikloms, kurias vykdant išmetamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos, ir II priede išvardytoms šiltnamio efektą sukeliančioms dujoms⁸.

Vienas iš pagrindinių Europos klimato kaitos programos principų - nuolatinis siekis nustatyti pačias efektyviausias priemones Kioto protokolu tikslams pasiekti. Komisijos atliktų tyrimų išvadose teigiama, kad tikslų įgyvendinimui kasmet reikėtų skirti 2.9-3.7 milijardų eurų, t.y. mažiau kaip 0.1% ES BVP. Viename iš tyrimų daroma išvada, kad netaikant dujų emisijų leidimų sistemos, sąnaudos siektų 6.8 milijardo eurų. Taigi emisijų leidimų sistema leidžia dar labiau sumažinti Kioto protokolu nustatytų tikslų įgyvendinimo sąnaudas.

Valstybės narės užtikrina, kad nuo 2005 m. sausio 1 d. jokių įrenginių nebūtų vykdoma I priede išvardyta veikla, kurią vykdant išmetamos su ja susijusios šiltnamio efektą sukeliančios dujos, jeigu įrenginio operatorius neturi kompetentingos institucijos pagal 5 ir 6 straipsnį išduoto leidimo arba jeigu įrenginiui pagal 27 straipsnį laikinai netaikomi Bendrijos sistemos reikalavimai.

Kompetentinga institucija išduoda šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimą, kuriuo suteikiamas įgaliojimas iš viso įrenginio arba jo dalies išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas, jeigu ji yra įsitikinusi, kad operatorius sugebės stebėti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas ir pranešti apie jas. Leidimą išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas galima taikyti vienam arba keliems toje pačioje vietoje to paties operatoriaus eksploatuojamiems įrenginiams.

ŠESD emisijų leidimuose pateikiama:

1. operatoriaus pavadinimas ir adresas;
2. veiklų ir įrenginio emisijų aprašymas;
3. stebėjimo reikalavimai, nurodant stebėjimo metodiką ir dažnumą;
4. ataskaitų pateikimo reikalavimai;
5. įsipareigojimas atsisakyti leidimų, prilygstančių bendram įrenginio emisijų kiekiui kiekvienais kalendoriniais metais, patikrintam pagal 15 straipsnį, per keturis mėnesius nuo tų metų pabaigos.

Kiekvienam 11 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytam laikotarpiui visos valstybės narės parengia nacionalinį planą ir nurodo bendrą leidimų skaičių, kurį jos ketina skirti tam

⁸ EP ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, 2003 m. spalio 13 d., Liuksemburgas

laikotarpiui, ir kaip tą skaičių jos ketina skirti. Planas grindžiamas objektyviais ir skaidriais kriterijais, įskaitant išvardytuosius III priede, ir deramai atsižvelgiant į visuomenės pastabas.

Trijų metų laikotarpiui, prasidedančiam 2005 m. sausio 1 d., valstybės narės bent 95% leidimų skiria nemokamai. Valstybė nusprendžia, kokį bendrą leidimų skaičių ji skirs tam laikotarpiui ir kiek leidimų ji skirs kiekvieno įrenginio operatoriui. Šis sprendimas priimamas bent prieš tris mėnesius iki laikotarpio pradžios ir grindžiamas pagal 9 ir 10 straipsnius parengtu jos nacionaliniu paskirstymo planu, ir deramai atsižvelgiant į visuomenės pastabas.

Penkerių metų laikotarpiui, prasidedančiam 2008 m. sausio 1 d., valstybės narės bent 90% leidimų skiria nemokamai. Kiekvienam vėlesniam penkerių metų laikotarpiui, kiekviena valstybė narė nusprendžia dėl bendro leidimų skaičiaus, kurį ji skirs tam laikotarpiui, ir pradeda tų leidimų skyrimo kiekvieno įrenginio operatoriui procesą. Šis sprendimas priimamas bent prieš dvylika mėnesių iki atitinkamo laikotarpio pradžios.

Kompetentinga institucija bendro leidimų skaičiaus dalį kiekvienais metais išduoda iki vasario 28 d.. Leidimus galima perleisti, atsisakyti ir panaikinti kaip yra nurodyta 12 straipsnyje. Jie galioja tik tam laikotarpiui, kuriam buvo išduoti. Valstybės narės užtikrina, kad kiekvienas įrenginio operatorius kompetentingai institucijai rekomendacijose nustatyta tvarka praneštų iš to įrenginio per kiekvienus kalendorinius metus išmestą šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją pasibaigus tiems metams. Kiekviena šalis nustato nuobaudų už pagal šią direktyvą priimtų nacionalinių nuostatų pažeidimus taisyklės ir imasi visų priemonių užtikrinti, kad tos taisyklės būtų taikomos. Numatytos nuobaudos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. Valstybės narės numato registro įsteigimą ir jo išlaikymą, siekdamas užtikrinti, kad būtų tiksliai apskaitomi išduoti, turimi, perleisti ir panaikinti leidimai. Šalys gali Komisijos prašyti laikinai neįtraukti į Bendrijos sistemą kai kurių įrenginių ne vėliau nei iki 2007 m. gruodžio 31 d.. Per 11 straipsnio 1 dalyje nurodytą laikotarpį galima kreiptis į Komisiją, kad force majeure atvejais tam tikriems įrenginiams būtų išduoti papildomi leidimai. Komisija nustato, ar buvo įrodytos force majeure aplinkybės, ir tuo atveju tai valstybei narei tų įrenginių operatoriams leidžia išduoti papildomus ir neperleidžiamus leidimus.

Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės nuostatų tekstus.

1.2.3. Jungiančioji direktyva

Kioto protokolą nustato ir kitus du lanksčius projektų mechanizmus, kuriuos pasitelkus galima sumažinti taršos mažinimo veiklos kaštus, - tai bendro įgyvendinimo (BI) ir švarios plėtos (ŠP) mechanizmai. Vadinamoji jungiančioji direktyva sudaro galimybę panaudoti

iš BĮ ir ŠP projektų gautus taršos mažinimo kreditus ES ATL prekybos sistemoje kartu su ES apyvartiniais taršos leidimais. Pagrindinė už šių projektų mechanizmų idėja yra ta, kad šiltnamio dujų kiekį, sumažintą pasitelkus šiuos projektus, galima panaudoti kitoje šalyje. Pavyzdžiui, Lietuvoje sumažintą objekto, kuriame buvo įgyvendintas bioenergetikos projektas, šiltnamio dujų kiekį, atlikus patikrinimą, galima perduoti bet kuriai ES šaliai arba įmonei kaip taršos mažinimo kreditus arba leidimus. Mažinant taršą 2003 metais buvo perduota beveik 80 milijonų anglies dvideginio tonų. 2004 metais taršos mažinimo prekyba išaugo iki 107 milijonų tonų. 2005 metais šis skaičius siekė maždaug 150 milijonų. Taršos mažinimo vieneto įgyto per BĮ projektus kaina neseniai buvo apie 4–8 eurus už toną, o per ŠP projektus – maždaug 4–12 eurų už toną. Taigi įmonei, kuri neturi pakankamai ES apyvartinių taršos leidimų savo taršai padengti, gerokai pigiau yra investuoti į BĮ arba ŠP projektus.

“Bendrijos sistemoje valstybės narės gali leisti veiklos vykdytojams naudoti patvirtintus šiltnamio dujų emisijos mažinimo vienetus (PTMV) nuo 2005 m. ir šiltnamio dujų emisijos mažinimo vienetus (TMV) nuo 2008 m. Nuo 2008 m. veiklos vykdytojams gali būti leidžiama PTMV ir TMV naudoti iki kiekvienam įrenginiui paskirtos procentinės dalies, kurią kiekviena valstybė narė nurodo savo nacionaliniame paskirstymo plane. Naudojimas vyks išduodant ir tuoj pat atsisakant vieno apyvartinio taršos leidimo už vieną PTMV arba TMV...”⁹

Ši Direktyva buvo priimta, siekiant išvengti dvigubo skaičiavimo, kad nereikėtų išduoti PTMV ir TMV, gautų iš Bendrijoje vykdomų projektų veiklos, dėl kurios taip pat sumažėja arba apribojama emisija iš įrenginių, kuriems taikoma Direktyva 2003/87/EB.

Kadangi dalyvavimas BĮ ir ŠPM projekto veikloje yra savanoriškas, bendra atsakomybė ir atskaitomybė už aplinkos apsaugos ir socialinius klausimus turėtų būti sustiprinta, vadovaujantis Pasaulio aukščiausiojo lygio susitikimo tvarios plėtros klausimais įgyvendinimo plano. Šiuo atžvilgiu, bendrovės turėtų būti skatinamos pagerinti bendro įgyvendinimo ir švarios plėtros mechanizmo projektų, kuriuose jos dalyvauja, veiklą socialiniu ir aplinkos apsaugos požiūriu.

⁹ Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/101/EB, 2004 m. spalio 27 d. iš dalies keičianti Direktyvą 2003/87/EB, nustatančią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje, dėl Kioto protokolo projektų mechanizmų

1.3. Rezultatų apibendrinimas

1994 m. įsigaliojo JTBBK konvencija, kuri yra – pirmas ir vienas svarbiausių tarptautinių susitarimų, sprendžiant globalinę klimato kaitos problemą.

Lietuvos Respublika prisiėmė visus šios konvencijos įsipareigojimus, o svarbiausieji:

- Parengti nacionalinę strategiją ir imtis atitinkamų priemonių švelninančių klimato kaitos pasekmes, ribojant ŠESD antropogeninę emisiją bei gerinant minėtų dujų absorbentų apsaugą.
- Siekiant palengvinti šio tikslo įgyvendinimą, kiekviena šalis reguliariai turi teikti smulkią informaciją apie savo strategiją ir priemones bei apie šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją bei pašalinimą.

1997m. gruodžio 11d. Kiote buvo priimtas JTBBKK Kioto protokolas, o 2002 m. gegužės 31 d. jį ratifikavo Europos Sąjunga. Šiame protokole nustatyti konkretūs taršos mažinimo įsipareigojimai visoms jį ratifikavusioms šalims. 2004 metais Europos Parlamentas ir ES Taryba priėmė sprendimą dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos monitoringo mechanizmo ir Kioto protokolo įgyvendinimo, ir įgyvendinimo taisykles.

Nuo 2004 metų Lietuva priklauso ES, kur klimato kaita yra viena griežčiausiai reguliuojamų ES aplinkosaugos sričių, todėl Kioto protokolo reikalavimai yra dideli.

Kioto protokolo vienas iš pagrindinių siekių, kad visos valstybės - didžiosios teršėjos, tokios kaip JAV, Kinija, Indija prisiimtų atsakomybę už daromą žalą teršiant atmosferą. Nes pasak mokslininkų atliktų stebėjimų, per paskutiniuosius 35 metus aukščiausios kategorijos (4-5) uraganų skaičius padidėjo daugiau nei 2 kartus. O JAV draudimo bendrovės 2005 metais sumokėjo rekordinę sumą 40,8 mln. JAV dolerių išmokų gyventojams ir verslo bendrovėms uraganų padarytiems nuostoliams padengti. Per tą patį laikotarpį 2004 m. tokių išmokų dydis buvo beveik du kartus mažesnis. Todėl, šioms valstybėms laikas susimastyti ir pradėti investuoti lėšas į šalies ateitį.

Kitas nemažiau svarbus siekis – sumažinti transporto sektoriaus atmosferai daromą žalą. Transporto išmetamas šiltnamio dujas sumažinti yra labai sunku, nes nevisi gali atsisakyti kelionių arba pakeisti transporto priemonę. Kelionės metu išmestas šiltnamio dujas galima kompensuoti, nusiperkant „Žaliąjį sertifikatą“. Už šiuos sertifikatus surinktos lėšos investuojamos į klimato kaitą švelninančias priemones.

Kioto protokolas numato tris ekonominius mechanizmus:

1. Bendro įgyvendinimo projektų mechanizmas. Šio mechanizmo esmė yra ta, kad BĮ projektai vykdomi tarp dviejų į JTBBKK 1 priedą įrašytų šalių ir apima projektus, kurie mažina antropogeninių šiltnamio dujų išmetimą, o vienetai yra vadinami taršos mažinimo vienetais.

2. Taršos leidimų prekybos mechanizmas. Prekyba emisijomis- tai prekyba ŠESD tarp šalių, kompanijų, kai galima pirkti, parduoti, perleisti viena kitai perteklinius apyvartinius taršos leidimus.

3. Švarios plėtros mechanizmas - analogiškas BĮ lankstus šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos mažinimo mechanizmas, tik vykdomas tarp į 1 priedą įrašytų ir į 1 priedą neįrašytų šalių. Taršos sumažinimo vienetai, įskaitomi į 1 priedą įrašyti šaliai, vadinami sertifikuotais taršos mažinimo vienetais. Naudojant švarios plėtros mechanizmus būtų įgyvendinta 50 % ES Kioto protokolo siekiamų tikslų ir sumažėtų apyvartinių taršos leidimų paklausa ir jų kaina.

Vienas iš pagrindinių Europos klimato kaitos programos principų - nuolatinis siekis nustatyti pačias efektyviausias priemones Kioto protokolu tikslams pasiekti. 2003 m. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė direktyvą nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje. Kompetentinga institucija išduoda šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimą, kuriuo suteikiamas įgaliojimas išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas. Leidimus galima perleisti, atsisakyti ir panaikinti. Jie galioja tik tam laikotarpiui, kuriam buvo išduoti.

Rezultate ES pavyko sumažinti išmetamą šiltnamio dujų kiekį iki 3% mažesnio nei 1990 m. lygio. Esamos ES klimato kaitos politikos priemonės įgalina pasiekti Kioto protokole nustatytą šiltnamio dujų mažinimo tikslą ES 8%. Tam numatytas ypatingas dėmesys energijos efektyvumui, atsinaujinančiai energijai, transporto sektoriui bei anglies dvideginio surinkimui ir saugojimui.

Pasitelkus papildomas priemones ir lanksčiuosius mechanizmus: prekyba ATL, ŠP mechanizmus ir BĮ mechanizmus, šiltnamio dujų kiekis 25 ES šalyse gali sumažėti net 11,3 %. 15 ES šalių narių išmetamas šiltnamio dujų kiekis 2003 metais buvo sumažintas 1,7 % palyginus su 1990, o ekonomika per šį laikotarpį išaugo net 27 %.

Europos Sąjunga - yra sukūrusi taisyklėmis pagrįstą bendradarbiavimo sistemą, kurioje nustatyta, kad bendros problemos sprendžiamos priimant bendrus sprendimus.

2. LR NACIONALINIAI TEISĖS AKTAI REGLAMENTUOJANTYS JTBKKK IR KIOTO PROTOKOLO ĮGYVENDINIMĄ

2.1. JTBKKK Kioto protokolo ratifikavimas Lietuvoje

Lietuvos Respublikos Seimas 2002 m. lapkričio 19 d. Nr. IX-1203, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 16 punktu ir 138 straipsnio 2 dalimi bei atsižvelgdamas į Respublikos Prezidento 2002 m. spalio 17 d. dekretą Nr. 1947, ratifikuoja 1997 m. gruodžio 11 d. Kiote priimtą Jungtinių Tautų Bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolą¹⁰.

Ratifikavimas reiškia, kad Lietuva, kaip ir kitos Konvencijos I priede išvardintos šalys, įsipareigoja iki 2008-2012 m. sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų (daugiausiai anglies dvideginio (CO₂) emisijas 8 proc., lyginant su 1990 m. Įstatymo projektą spalio 29 d. plenariniame posėdyje pateikęs aplinkos viceministro Alberto Vasiliausko teigimu, didžiausi šį efektą sukeliančių dujų ir kitų teršalų šaltiniai – energetika, transportas ir pramonė. Lietuvoje anksčiau buvo išvystytos energijai imlios pramonės šakos, veikė stambios įmonės, todėl buvo sunaudojami dideli organinio kuro kiekiai, o tuo pačiu ir išmetami į aplinką dideli teršalų kiekiai. Todėl 1990 m. į aplinką Lietuvoje buvo išmesta daugiau negu 42 mln. t šiltnamio efektą sukeliančių dujų. Tačiau per pastarąjį dešimtmetį Lietuvoje galutinės energijos suvartojimas mažėjo, tuo pačiu mažėjo ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos (2001 m. sudarė apie 16 mln.t). Taigi Lietuvoje šiltnamio efektą sukeliančių dujų į aplinką 2001 m. buvo išmesta 61,9 proc. mažiau, palyginti su 1990 m. Be to, pastaraisiais metais Lietuva, padedama kai kurių užsienio valstybių, vykdo įvairius projektus, kuriais siekiama didinti energijos efektyvumą (taupyti energiją) bei plačiau naudoti atsinaujinančius energijos išteklius (pavyzdžiui, geotermine energija). Taip irgi tikimasi sušvelninti neigiamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų poveikį klimatui ir aplinkai. Kadangi Lietuvos ūkio plėtros prognozės numato pramonės atsigavimą ir energijos poreikių augimą, tai skaičiavimais gauti duomenys byloja, kad Ignalinos atominės elektrinės (AE) uždarymas sąlygos atmosferos taršos padidėjimą Lietuvoje, t.y. jei bus uždaryti abu Ignalinos AE blokai (iki 2010 m.), kur kas didesnis gaminamos elektros energijos kiekis bus generuojamas šiluminėse elektrinėse ir padidės anglies dioksido emisija dėl iškastinio kuro deginimo. Kaip rodo energijos poreikio prognozės, didžiausias elektros energijos suvartojimo augimas laukiamas pramonėje, namų ūkyje ir prekybos bei aptarnavimo sektoriuje. Tačiau netgi greito ekonomikos augimo atveju galutinės energijos poreikiai 2010 m. bus mažesni negu 1990 m. apie 10-15 proc.

¹⁰ JTBKKK Kioto protokolai, priimtas 1997 m. Kiotas, ratifikuotas 2002 m., Žin., 2002, Nr. 126-5728

Kioto protokolo ratifikavimas nepareikalaus papildomų valstybės biudžeto išlaidų, kadangi protokolo 11 straipsnyje numatyti tiesioginiai Šalių finansiniai įsipareigojimai liečia tik tas šalis, kurios įrašytos į Konvencijos II priedą. Šiame priede Lietuva neminama.

2.2. Bendro įgyvendinimo strateginės kryptys

JTBKKK Kioto protokolo bendrojo įgyvendinimo mechanizmo įgyvendinimo strateginės kryptys, 2004 m. gegužės 19 d. Nr. D1-279 /4-193, Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas 1995 m. vasario 23 d. ratifikavo Jungtinių Tautų Bendrąją klimato kaitos konvenciją (toliau – JTBKKK) (Žin., 1995, Nr. 18-413), o 2002 m. lapkričio 19 d. ratifikavo šios konvencijos Kioto protokolą (Žin., 2002, Nr. 126-5728). Ratifikavus Kioto protokolą, įsipareigota per 2008–2012 m. laikotarpį (pirmąjį Kioto protokolo įsipareigojimų laikotarpį) sumažinti į atmosferą išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį 8 procentais lyginant su baziniais 1990 metais¹¹.

BĮ mechanizmo įgyvendinimo Lietuvoje pagrindinis tikslas yra per Lietuvos ir į JTBKKK 1 priedą įrašytų šalių vykdomus bendro įgyvendinimo projektus, atitinkančius visus Kioto protokolo 6 straipsnio reikalavimus, mažinti į atmosferą išmetamą šiltnamio dujų kiekį bei didinti jų pašalinimą iš atmosferos.

Tobulinant teisinę bazę ir skatinant mažiau teršti, Lietuvoje buvo įvesti ir kiti aplinkosaugos ekonominiai instrumentai, tokie kaip akcizo mokestis naftos produktams, mokestis už taršą, baudos už aplinkosauginių reikalavimų nesilaikymą. Taip yra sudaryta reali oro taršos prevencijos galimybė.

Dėl BĮ projektų vykdymo ne tik sumažės bendras šiltnamio dujų kiekis, bet ir padidės ekologinis bei ekonominis ūkio subjektų efektyvumas, sumažės iškastinio kuro sąnaudos, bus sudarytos sąlygos kurti naujas darbo vietas bei mažinti aplinkos oro teršimą ir kitais teršalais. Tai iš dalies užtikrins Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje (Žin., 2003, Nr. 89-4029) nustatyto pagrindinio Lietuvos darnaus vystymosi siekio dalies, susijusios su tarptautinių konvencijų, ribojančių aplinkos taršą ir poveikį pasaulio klimatui, įgyvendinimu, bei Lietuvos darnaus vystymosi prioritetų (23.3 – pagrindinių ūkio šakų (transporto, pramonės, energetikos, žemės ūkio, būsto, turizmo) poveikio aplinkai mažinimas; 23.4 – efektyvesnis gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas; 23.5 – pavojaus žmonių sveikatai mažinimas; 23.6 – pasaulio klimato kaitos ir jos padarinių švelninimas) įgyvendinimą.

¹¹ JTBKKK Kioto protokolo bendrojo įgyvendinimo mechanizmo įgyvendinimo strateginės kryptys, priimtos 2004 m. gegužės 19 d., Nr. D1-279 /4-193, Vilnius

Bendram įgyvendinimui tinkamų prioritetinių projektų kriterijai:

1. Pagrindinis reikalavimas BĮ projektų tinkamumui yra jo papildomumas. Vertinant taršos šiltnamio dujomis sumažėjimą, rekomenduojama naudoti konservatyvų požiūrį, pesimistinį taršos mažėjimo scenarijų.

2. Siekiant veiksmingai įgyvendinti nustatytą tikslą bei per BĮ projektus užtikrinti ir kitų nacionalinių strateginių dokumentų nuostatų įgyvendinimą, laikinai nustatomi šie bendram įgyvendinimui potencialiai tinkamų prioritetinių projektų kriterijai:

2.1. projektas apima tas šalies teritorijas, kuriose aktualus nacionalinių normatyvų, nustatytų iš stacionarių taršos šaltinių išmetamiems teršalams, įgyvendinimas;

2.2. BĮ projekto įgyvendinimo rezultatai yra:

2.2.1. technologijų, naudojančių atsinaujinančius energijos šaltinius (vėjo ar geotermine energiją, saulės energiją ar šilumą, biomasę ir t.t.) elektros ir šilumos energijai gaminti (kogeneracija), įdiegimas;

2.2.2. kuro rūšies pakeitimas (pvz., elektros energetikos ar šilumos sektoriuje) atsinaujinančiu ir/arba mažiau taršiu kuru;

2.2.3. energijos vartojimo efektyvumo padidėjimas, įskaitant energijos sutaupymą;

2.2.4. žemės ūkio ir kitose ūkio srityse susidarančio metano bei naftos gavybos metu susidarančių dujų panaudojimas energijos gamybai;

2.2.5. miškų įveisimas ir kita veikla, susijusi su šiltnamio dujų absorbentų ir kaupiklių plėtra bei jų apsauga;

2.2.6. transporto priemonių didžiuosiuose Lietuvos miestuose keliamos taršos sumažėjimas.

2.3. Bendro įgyvendinimo taisyklės

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. D1-183 nustatyta, kad patvirtintos taisyklės taikomos visiems bendro įgyvendinimo (BĮ) projektams, išskyrus tuos, dėl kurių koncepcijos (idėjos) priimtimumo bei tolesnio jos vystymo tikslingumo priimtas teigiamas Priimančios šalies (Lietuvos) sprendimas iki įsigaliojant šioms taisyklėms¹².

Įgyvendinus BĮ projektus gaunamų Teršalų mažinimo vienetų (TMV) perdavimas Investuojančiajai šaliai vykdomas nepažeidžiant teisės aktų, perkeliančių Europos Parlamento direktyvos 2004/101/EB, iš dalies pakeičiančios direktyvą 2003/87/EB, nustatančią prekybos šiltnamio dujų apyvartiniais taršos leidimais sistemą Bendrijoje ir iš dalies pakeičiančią Tarybos

¹² LR aplinkos ministro įsakymas Nr. D1-183, dėl taisyklių taikomų visiems bendro įgyvendinimo projektams, 2005 balandžio 1 d., Vilnius

direktyvą 96/61/EB, Kioto protokolo mechanizmų atžvilgiu, reikalavimus, nuostatų bei atsižvelgiant į Priimančios šalies (Lietuvos) indėlį į BĮ projekto vykdymo finansavimą.

Bendro įgyvendinimo projektų vykdymo taisyklės nustato tvarką, pagal kurią Lietuvoje, vykdomi JTBBKK Kioto protokolo 6 straipsnio reikalavimus atitinkantys bendro įgyvendinimo projektai. Šios taisyklės parengtos vadovaujantis: a) strateginių kryptių nuostatomis; b) atsižvelgiant į Marakešo susitarimus; c) atsižvelgiant į Baltijos jūros regione bendrai įgyvendinamų projektų procedūrų regioninio vadovo rekomendacijas. Jos taikomos BĮ projektų, įgyvendinamų Strateginėse kryptyse numatyto 2 etapo metu, dalyviams. Įgyvendinant BĮ projektus, taisyklių nuostatos taikomos tiek, kiek jos neprieštaruja Priežiūros komiteto reikalavimams.

Taisyklėse yra nurodyta :

1. BĮ projekto koncepcijos (idėjos) teikimas ir pritarimas jai;
2. Projekto dokumento sudėtis;
3. Projekto dokumento tinkamumo įvertinimas;
4. BĮ projekto vykdymas, projekto veiklos monitoringas ir monitoringo rezultatų tikrinimas.

2.4. Šiltnamio dujų prekybos sistema

Šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų leidimų sistema - yra kovos su klimato kaita pagrindas. Tai yra pirmoji tarptautinė CO₂ emisijų leidimų sistema pasaulyje.

Sistemos tikslas - padeda ES valstybėms narėms įgyvendinti įsipareigojimus pagal Kioto protokolą. Šia sistema nesiekama naujų aplinkosauginių tikslų; ji padeda pigiau įgyvendinti Kioto protokolu nustatytus tikslus. Tai, kad sistemoje dalyvaujančios bendrovės gali pirkti ar parduoti emisijų leidimus, reiškia, kad tikslus galima įgyvendinti mažiausiomis sąnaudomis. Jei dujų emisijų leidimų sistema nebūtų patvirtinta, būtų reikėję imtis kitų, brangesnių priemonių. Kaina priklausys nuo pasiūlos ir paklausos, kaip ir bet kurioje kitoje laisvoje rinkoje.

Prekyba apyvartiniais taršos leidimais (ATL) pirmą kartą buvo panaudota JAV praeito šimtmečio aštuntą dešimtmetį ir užsirekomendavo kaip efektyvus taršos mažinimą skatinantis mechanizmas. Daugumą atvejų gamta nukenčia vienodai kurioje vietoje tarša bebūtų vykdoma. Tačiau išlaidos taršos prevencijai skirtingose vietose yra skirtingos. Aišku, kad taršos sumažinimo kaštai skirtingose įmonėse, naudojančiose skirtingas technologijas, žaliavas, kurą, yra skirtingi. Todėl kai kurioms įmonėms yra pigiau vykdyti savo emisijų sumažinimo įsipareigojimus ne patiems investuojant į taršą mažinančias priemones, bet sumokant tam tikrą

mokestį kitai įmonei arba kitais žodžiais – nusiperkant apyvartinius taršos leidimus iš kitos įmonės. Įmonės, parduodančios apyvartinius taršos leidimus, savo ruožtu, gauna papildomas lėšas taršą sumažinantiems projektams įgyvendinti tokiu būdu šiuos projektus padarydamos greičiau atsiperkančiais. Prekyba apyvartiniais taršos leidimais nukreipia lėšas ten, kur jos yra panaudojamos efektyviausiai. Išlošia tiek ATL pirkėjas, sutaupęs lėšas, reikalingas taršai sumažinti, tiek ATL pardavėjas, taršą mažinantiems projektams pritraukęs papildomas lėšas, tiek tarpininkai, vykdančiams savo prekybos tarpininkavimo verslą.

Europos Sąjunga, siekdama sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimus į atmosferą ir parodyti iniciatyvą likusioms Pasaulio šalims dar iki Kioto protokolo įsigaliojimo, 2003 metų spalio 13 dieną priėmė Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EC, nustatančią prekybos šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo apyvartiniais taršos leidimais (ATL) sistemą Bendrijoje. Pagal šią direktyvą visos Europos Sąjungos šalys nuo 2005 metų apribos nustatytų ūkio šakų įmonių bendrą taršą anglies dvideginiu (CO₂), išmetamu į atmosferą, deginant iškastinį kurą ar vykstant cheminiams procesams. Bendros šalių taršos kvotos yra išdalinamos atskiroms įmonėms, suteikiant įmonėms ribotą kiekį apyvartinių taršos leidimų. Apyvartiniai taršos leidimai įmonėms bus paskirstomi kiekvienos šalies įpareigtos institucijos. Lietuvoje už prekybos ATL vykdymą yra atsakingas Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondas (LAAIF). Prekyba apyvartiniais taršos leidimais leidžia pritraukti lėšas, investuojant į efektyvias technologijas, atsinaujinančių energijos resursų išnaudojimą.

Prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistema įdiegiama keliais periodais. Nuo 2005 iki 2007 metų vyks prekyba leidimais teršti CO₂ emisijomis tarp į apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą įtrauktų įrengimų. 2008-2012 metų periodu į apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą įtraukti ir mažesni įrengimai, kitos pramonės šakos.

Apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje dalyvauja tokių sričių įmonės:

- Energetika (įrengimai, kurių nominali galia >20MW)
- Naftos perdirbimas
- Kokso gamyba
- Mineralinių medžiagų apdirbimas
 - Cemento gamyba (įrengimai, kurių našumas didesnis nei 50 t/d)
 - Stiklo gamyba (įrengimai, kurių našumas didesnis nei 20 t/d)
 - Keramikos gamyba
- Celiuliozės, popieriaus, kartono gamyba
- Metalų ir plieno gamyba

Lietuvoje apyvartiniai taršos leidimai 2005-2007 metams paskirstyti 93-is įrengimus valdantiems 61-am veiklos vykdytojui. Didžioji dalis šių įrengimų priklauso energetikos sektoriui.

Nacionaliniai leidimų paskirstymo planai nustato bendrą CO₂ emisijų kiekį, kurį valstybės narės paskirsto savo bendrovėms. Vėliau bendrovės pačios gali leidimus parduoti ar pirkti. Tai reiškia, kad valstybė privalo iš anksto nuspręsti, kiek leidimų ji suteiks per sistemos taikymo laikotarpį ir kiek jų gaus kiekviena sistemoje dalyvaujanti gamykla. Siekiama, kad skirstydamos leidimus valstybės ribotų energetikos ir pramonės sektorių CO₂ emisijas ir išduotų mažiau leidimų tam, kad vėliau susiformuotų veikianti rinka, o bendra emisijų apimtis realiai sumažėtų.

2.4.1. Apyvartinių taršos leidimų sistema Lietuvoje

Apyvartinių taršos leidimų prekyba Lietuvoje vykdoma vadovaujantis LR Aplinkos ministro 2005 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. D1-542, išdalies pakeičiančiu 2004 m. balandžio 29 d. įsakymą Nr. D1-237¹³, patvirtinta prekybos apyvartiniais taršos leidimais tvarką.

Pagal šią tvarką, įmonei suteikiamas ATL kiekis fiksuojamas įmonei regioninio aplinkos apsaugos departamento (RAAD) išduotame leidime išmesti ŠESD dujas, kuris yra Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimo dalis. Patys ATL egzistuoja tik elektroninėje formoje ir duomenys apie juos bus kaupiami elektroniniame registre. Jei keli įrenginiai, patenkantys į ATL prekybos sistemą, priklauso vienai įmonei, tai įmonė disponuojama visiems įrenginiams suteikiamų ATL suma – pvz., vienam įrengimui gali trūkti apyvartinių taršos leidimų, o kitam yra suteiktas apyvartinių taršos leidimų perteklius, šiuo atveju įmonė galės vieno įrenginio leidimo perteklių įskaičiuoti prie kitam įrenginiui suteikiamų ATL.

Įmonės iki 2005 m. pabaigos turėjo parengti CO₂ monitoringo planus, pagal kuriuos vėliau vertina išmestą į atmosferą CO₂ kiekį. Per 2006 m. sausio – vasario mėn. įrenginių operatoriai privalėjo parengti CO₂ monitoringo ataskaitas ir jas pateikti akredituotam nepriklausomam vertintojui. Nepriklausomo vertintojo pažyma kartu su CO₂ monitoringo ataskaita, iki kovo 31 d. turėjo būti pateikta RAAD. Monitoringo ataskaitose nustatomas realus įmonės išmestas CO₂ kiekis, pagal kurį anuliuojamas atitinkamas ATL kiekis iš įmonės sąskaitos registre. Ataskaitos turėjo būti įvertintos nepriklausomo vertintojo. Jei realus teršalų kiekis būtų didesnis, negu suteiktas apyvartinių taršos leidimų kiekis, įmonė trūkstamus apyvartinius taršos leidimus gali nusipirkti betarpiškai iš kitų įmonių arba aukcione. Jei įmonių valdomi įrengimai atmosferą CO₂ dujomis terš mažiau, nei gaus apyvartinių taršos leidimų, jos galės apyvartinių taršos leidimų perteklių parduoti, arba palikti savo sąskaitoje perkeliant į kitus metus. Neparduoti sutaupyti ATL naudinga tada, jei įmonė ateinančiais metais planuoja gamybos padidėjimą, kuris

¹³ LR Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-542, išdalies pakeičiančiu 2004 m. balandžio 29 d. įsakymą Nr. D1-237, dėl prekybos apyvartiniais taršos leidimais tvarkos; priimtas 2005 m. lapkričio 11 d. Žin., 2004 Nr. 78-2764

gali sąlygoti ATL trūkumą, arba jeigu prognozuojama, kad kitais metais ATL rinkos kaina bus didesnė negu einamaisiais metais. Įmonė, negalinti deklaruoti pakankamo kiekio apyvartinių taršos leidimų, turės mokėti 40 eurų/tCO₂e baudą per 2005-2007 metų paskirstymo tvarką, o per 2008-2012 metų tvarką – 100 eurų/tCO₂e baudą.

Įmonės iš anksto žino kokį kiekį ATL gaus, tačiau jų reali CO₂ tarša priklauso nuo deginamo kuro sudėties, klimatinių oro sąlygų, padėties rinkoje, planuojamų rekonstrukcijų bei kitų faktorių. Dėl šių priežasčių yra pakankamai sunku prognozuoti kai kurių įmonių CO₂ taršą. Sudėtinga situacija iškyla įmonėms, kurių gamyba auga greičiau, nei planuojama.

Gamybos ir investicijų planavimas įmonėje gali labai priklausyti nuo įmonės disponuojamo ATL kiekio. Augant gamybai, įmonės gali mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimus didinant energijos naudojimo efektyvumą, diegiant technologijas, naudojančias mažiau taršų kurą. Atsiranda ekonominė paskata tokiom investicijom, kadangi sutaupytus taršos leidimus galima parduoti rinkoje ir taip susigrąžinti dalį investicijų į naujas technologijas. Ypač palankios sąlygos yra sudaromos įmonėms, kurios vietoje iškastinio kuro savo katilinėse degina biokurą, kuris yra laikomas neutraliu CO₂ emisijų požiūriu. Pakeitus iškastinį kurą į biokurą galima visus ATL parduoti. Deginant mazutą, tam pačiam energijos kiekiui generuoti išmetama maždaug 1,4 karto daugiau CO₂ dujų, nei deginant gamtines dujas.

Praktiškai kiekvienoje į ATL sistemą įtrauktoje įmonėje turėtų būti paskirtas žmogus, atsakingas už ATL bei CO₂ emisijų vadybą. Kita alternatyva yra pavesti šį darbą specializuotoms konsultacinėms įmonėms.

ATL kaip ir kitų finansinių instrumentų, kuriais prekiaujama biržose, kaina priklauso nuo pasiūlos bei paklausos santykio. Šis santykis panašiai kaip ir akcijų biržose priklauso nuo daugelio ekonominių, politinių bei gamtos faktorių. ATL kaina labai priklauso nuo pasaulinių kuro kainų. Pvz. 2005 m. liepos mėn. kainos kritimas vyko dėl to, kad buvo sumažintos pasaulinės gamtinių dujų kainų prognozės. Augant pasaulinei naftos ir dujų kainai, Europos energijos gamintojai naudoja daugiau akmens anglies, kas sąlygoja didesnes CO₂ emisijas. Padidėjus CO₂ emisijoms energijos vienetui pagaminti, išauga ATL kaina. Kainos taip pat priklauso ir nuo oro temperatūrų svyravimų, ypačingai nuo žiemos temperatūrų bei šildymo sezono trukmės. Esant šaltai žiemai, ATL kainos auga. Ilgalaiškės lauko temperatūrų prognozės taip pat įtakoja ATL kainos pokyčius. ATL kainai taip pat nemažai įtakos turi ES naujų šalių narių registrų veiklos pradžia. Pradėjus veikti pirmiesiems naujų ES šalių narių registrams į rinką patenka daugiau ATL. Manoma, kad centrinės Europos šalys paskirstė savo įmonėms perteklinį ATL kiekį.

2.4.2. Pirmasis Nacionalinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo planas

Veiklos vykdytojams, naudojantiems ir valdantiems įrenginius, kuriuose vykdoma bent viena į Tvarcos aprašo 1 priedą įrašytas veiklos rūšis atitinkanti veikla, ATL skaičius paskirstomas pagal Nacionalinį apyvartinių taršos leidimų paskirstymo planą (toliau - NPP).¹⁴

NPP rengiamas pagal Europos Komisijos 2004 m. liepos 1 d. pranešimą COM(2003)830 dėl rekomendacijų, padedančių valstybėms narėms įgyvendinti direktyvos 2003/87/EB III priede išvardintus įgyvendinimo kriterijus ir apibrėžiančių aplinkybes, kurios gali būti laikomos *force majeure*, ir taip pat turi būti nurodomas maksimalus PTMV ir TMV skaičius, išreikštas procentais, kurio neviršydami veiklos vykdytojai gali naudoti ATL prekybos schemeje, t.y. turi būti nurodytas maksimalus PTMV ir TMV kiekis, kurį leidžiama keisti į ATL.

NPP rengiamas šioms laikotarpiais:

1. nuo 2005 m. sausio 1 d. iki 2007 m. gruodžio 31 d., t.y. laikotarpiui iki Kioto protokolo įsipareigojimų pirmojo laikotarpio pradžios (ATL šiam laikotarpiui jau paskirstyti pagal Nacionalinį apyvartinių taršos leidimų paskirstymo 2005 – 2007 metams planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. D1-686);

2. nuo 2008 m. sausio 1 d. iki 2012 m. gruodžio 31 d., t.y. pirmajam Kioto protokolo įsipareigojimų laikotarpiui¹⁵ (Nacionalinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo 2008 – 2012 metams planas parengtas ir pateiktas Europos Komisijai aprobavimui.)

3. kiekvienam vėlesniam penkerių metų laikotarpiui.

NPP privalo būti paskelbtas ir pateiktas Europos Komisijai bei kitoms valstybėms narėms bent 18 mėnesių iki atitinkamo laikotarpio pradžios. NPP turi būti patvirtinti ne vėliau kaip likus dvylikai mėnesių iki atitinkamo laikotarpio pradžios.

Lietuvos Nacionalinis ATL paskirstymo 2005-2007 metų laikotarpiui planas

Pagal antrojo Lietuvos Respublikos pranešimo apie klimato kaitą duomenis, 1990 metais Lietuvoje šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimų kiekiai siekė 54,351 Mt CO₂ ekvivalento (CO₂e). Tokiu būdu Lietuva Kioto protokole įsipareigojo 2008-2012 metų laikotarpiu sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimų kiekius iki 50,03 Mt CO₂e.¹⁶ Pagal antrojo Lietuvos Respublikos pranešimo apie klimato kaitą duomenis, 1998 metais

¹⁴ Nacionalinį apyvartinių taršos leidimų paskirstymo 2005 – 2007 metams planas; Žin., 2005, Nr. 6-166

¹⁵ Nacionalinį apyvartinių taršos leidimų paskirstymo 2008 – 2012 metams planas

¹⁶ Lietuvos Nacionalinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo 2005-2007 metų laikotarpiui planas, Žin., 2005, Nr. 6-166

Lietuvoje šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimų kiekiai siekė 23,8 Mt CO₂ ekvivalento (CO₂e).

Lent. 1 Apyvartinių taršos leidimų kiekis, paskirstytas 2005-2007 m., kt CO₂ („Lietuvos Nacionalinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo 2005-2007 metų laikotarpiui planas“)

Įrenginiai	Paskirstoma
Energetikos įmonėms	21.711
Cemento ir kalkių gamybos įmonėms	3.770
Stiklo, plytų ir keramikos gamybos įmonėms	570
Naftos perdirbimo įmonėms	6.623
Kitoms pramonės įmonėms, naudojančioms kurą energiją savo poreikiams generuoti, taip pat popieriaus gamybos įmonėms	1.730
Rezervas naujoms įmonėms	1.840
Paskirstoma aukciono būdu	552
Viso	36.796

Per tris 2005-2007 laikotarpio metus buvo iš viso paskirstyta 36,80 Mt apyvartinių taršos leidimų. Skirstant, pirmiausia buvo atsižvelgta į informaciją apie skirtingų sektorių konkrečių įmonių taršą 1998-2002 metais. Įvertintas ekonomikos ir Lietuvos BVP augimas; taršos mažinimo techninis potencialas skirtinguose sektoriuose; elektros energijos gamybos struktūros pokyčiai uždarius Ignalinos atominės elektrinės I bloką, nes po uždarymo yra numatomas šiluminių elektrinių apkrovimo augimas.

Daugiausiai apyvartinių taršos leidimų skirta energetikos įmonėms, nes jų daromos taršos kiekis didžiausias. Šilumos ir elektros energijos gamybai Lietuvoje paskirstyti 21,711 Mt 58 įrenginiams. Paskirstymas atliktas taikant santykinius taršos rodiklius:

- Elektros energijos gamyba kondensacinėse elektrinėse – 0,576 t/MWh;
- Elektros energijos gamyba TE, neturinčiose priėjimo prie gamtinių dujų tinklo 0,779 t/MWh
- Elektros energijos gamyba kitose TE 0,421 t/MWh;
- Šilumos tiekimui, kur nėra galimybės deginti gamtines dujas 0,2885 t/MWh;
- Šilumos tiekimui, kur yra deginamos gamtinės dujos 0,250 t/MWh.

Antroje vietoje – naftos perdirbimo įmonės. Trečioje – cemento ir kalkių gamybos įmonės. Viso leidimus gavo 93 Lietuvos įmonės. (priedas Nr. 1)

Rengiamame LR AM ir LR ŪM įsakyme „Dėl tarpinstitucinio funkcijų pasiskirstymo įgyvendinant JT BKKK Kioto protokolo bendro įgyvendinimo mechanizmą, šio mechanizmo įgyvendinimo strateginių kryptių bei bendro įgyvendinimo projektų vykdymo rekomendacijų patvirtinimo“ numatyti bendro įgyvendinimo projektų kriterijai bei prioritinės kryptys.

Numatytas kiekybinis ŠESD sumažėjimas, įgyvendinus taršos mažinimo priemones ATL prekiaujančiame ir kitose sektoriuose.

Lent. 2 ŠESD išmetimų kiekių sumažėjimas, visuose sektoriuose įdiegus ŠESD mažinimo priemones pamečiui, Mt („Lietuvos Nacionalinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo 2005-2007 metų laikotarpiui planas“)

	2001	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ŠESD išmetimų kiekiai, įgyvendinus taršos mažinimo priemones visuose sektoriuose	20,6	26,2	26,3	26,2	26,9	27,8	31,5	31,9	32,0
ŠESD sumažėjimas, įgyvendinus taršos mažinimo priemones ATL prekiaujančiame sektoriuje	-	-1,1	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-2,2	-2,2
ŠESD sumažėjimas, įgyvendinus priemones kituose sektoriuose	-	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,17	-1,17	-1,17
ŠESD sumažėjimas, įgyvendinus priemones visuose sektoriuose		-2,1	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,17	-3,37	-3,37
ŠESD išmetimų kiekiai, neįdiegus priemonių	20,6	28,3	28,3	28,1	28,9	29,8	33,67	35,27	35,37
Sektoriaus, nedalyvaujančio ATL prekyboje, išmetimų kiekiai	13,3	13,6	13,3	13,0	12,9	13,1	13,5	13,8	14,0
Sektoriaus, nedalyvaujančio ATL prekyboje, išmetimų kiekiai, neįdiegus taršos mažinimo priemonių	13,3	14,6	14,3	14,0	13,9	14,1	14,67	14,97	15,17
CO ₂ išmetimų kiekiai sektoriuje, dalyvaujančiame prekyboje apyvartiniais taršos leidimais, įgyvendinus taršos mažinimo priemones	6,2	12,6	13,1	13,2	14,1	14,8	18,0	18,1	18,0
CO ₂ išmetimų kiekiai sektoriuje, dalyvaujančiame prekyboje apyvartiniais taršos leidimais, neįdiegus priemonių	62	13,7	14,0	14,2	15,0	15,7	19	20,3	20,2

Išnagrinėjus šią lentelę galima tvirtai teigti, kad įdiegus ŠESD mažinimo priemones ženkliai sumažėja taršos kiekiai. Pvz.: 2006 metais neįdiegus priemonių taršos kiekis pasiektų 28,3 Mt, o įdiegus pasiekė tik 26,3 Mt. ŠESD išmetimų kiekis sumažėjo 2 Mt. Pagal prognozes 2012 metais – turi sumažėti 3,37 Mt per metus.

2004 metų kovo 16 dieną buvo surengtas seminaras, kurio metu buvo pristatytas Nacionalinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo planas. Į seminarą buvo pakviestos visos įmonės, patenkančios į prekybos sistemą, ir visos suinteresuotos grupės (aplinkosauginės nevyriausybinės organizacijos, valstybinės aplinkos apsaugos institucijos, mokslo institucijos). Be to, buvo pakviesti atstovai iš asocijuotų struktūrų, tokių kaip „Lietuvos savivaldybių asociacija“, „Šilumos tiekėjų asociacija“, „Pramonininkų konfederacija“.

2.5. Rezultatų apibendrinimas

Lietuvos Respublika 2002 m. ratifikavo JT BKKK Kioto protokolą ir prisiėmė atsakomybę vykdyti visus įsipareigojimus. Tam numatoma, kad Lietuvoje bus vykdomi bendro įgyvendinimo projektai, mažinantys šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą kiekį tuose ūkio sektoriuose, kurių neapima prekybos ATL sistema:

- Technologijų, naudojančių atsinaujinančius energijos šaltinius (vėjo ar geotermine energija, saulės energiją ar šilumą, biomasę, hidroenergią ir t.t.) elektros ir šilumos energijai gaminti.
- Kuro rūšies pakeitimas atsinaujinančiu ir/arba mažiau teršiančiu kuru.
- Energijos vartojimo efektyvumo padidėjimas, įskaitant energijos sutaupymą.
- Žemės ūkio ir kitose ūkio srityse susidarančio metano bei naftos gavybos metu susidarančių dujų panaudojimas energijai gaminti.
- Miškų įveisimas ir kita veikla, susijusi su šiltnamio dujų absorbentų ir kaupiklių plėtra bei apsauga.
- Didžiuosiuose Lietuvos miestuose transporto priemonių išmetamų teršalų sumažėjimas.

Įgyvendinti įsipareigojimus pagal Kioto protokolą padeda prekyba apyvartiniais taršos leidimais. Ji leidžia pritraukti lėšas, investuojant į efektyvias technologijas, atsinaujinančių energijos resursų išnaudojimą. Nacionaliniai leidimų paskirstymo planai nustato bendrą CO₂ emisijų kiekį, kurį valstybės narės paskirsto savo bendrovėms. Tai reiškia, kad valstybė privalo iš anksto nuspręsti, kiek leidimų ji suteiks per sistemos taikymo laikotarpį ir kiek jų gaus kiekviena sistemoje dalyvaujanti gamykla.

Aplinkos Ministerija nagrinėja galimybę sektoriuose, kurių neapima prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistema, įdiegti anglies dioksido mokestį. Tokiu būdu atsirastų ekonominė paskata mažinti ŠESD išmetimų kiekį transporto sektoriuje.

Trūksta informacijos kaip mūsų šalis įgyvendina savanorišką švarios plėtros mechanizmą, juk jis labai padėtų įgyvendinti Kioto tikslus ir sumažinti ATL paklausą.

Lietuvos įmonėms 2005 metams buvo suteikta apyvartinių taršos leidimų į atmosferą išmesti 13,8 milijonų tonų CO₂. Tuo tarpu šių įrenginių išmetimai 2005 metais siekė tik 6,6 milijonus tonų CO₂. Lietuvoje 2005 metais tik 3 įrenginiai iš 93 į atmosferą išmetė daugiau CO₂ nei gavo apyvartinių taršos leidimų. Likusius apyvartinius taršos leidimus įmonės galėjo parduoti kitoms ES įmonėms, kurioms apyvartinių taršos leidimų trūko. Įmonės, pardavusios apyvartinių taršos leidimų perteklių 2006 metų pradžioje, kai rinkos kaina buvo pati aukščiausia ir siekė 20-30 eurų už apyvartinį taršos leidimą, gavo nemažas papildomas pajamas. Tokia situacija suformavo Lietuvos įmonių požiūrį į prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemą, kaip į savotišką Europos Sąjungos paramos formą, bet ne į įpareigojimą. Iškyla klausimas – koks šio paskirstymo plano efektyvumas, jeigu neišnaudota pusė išdalintų leidimų? Kodėl neskatinama investuoti į naujas technologijas, kurios sumažintų taršos poveikį? Kur naudojamos lėšos, gautos pardavus nepanaudotus leidimus? Nors paskirstymo plane yra numatyta – „Vertinant bendrą paskirstomų apyvartinių taršos leidimų kiekį buvo atsižvelgiama į tai, kad egzistuoja tam tikros ekonomiškai naudingos modernizavimo galimybės, kurias galima įgyvendinti be pajamų – gautų pardavus sutaupytus apyvartinius taršos leidimus“. „Skirstant apyvartinius taršos leidimus skirtingoms įmonėms, kiekvienai įmonei suteikiamas apyvartinių taršos leidimų kiekis nėra specialiai koreguojamas atsižvelgiant į ankstyvuosius veiksmus – iki šiol atliktas investicijas į taršą mažinančias priemones.“¹⁷ Tai dar karta įrodo, kad nepakankamai buvo skatinama atlikti investicijas į taršą mažinančias priemones, jeigu į tai nebuvo atsižvelgta skirstant leidimus.

Apyvartinių taršos leidimų aukcionus rengia Lietuvos įgaliotos struktūros, jie atviri visiems galimiems pirkėjams. Pajamos iš apyvartinių taršos leidimų pardavimo panaudotos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos administravimo išlaidoms padengti. O kodėl tik administravimo išlaidoms? Kodėl nenaudojamos naujoms technologijoms diegti arba informavimui? Gal todėl 2008-2012 metų paskirstyme numatyta aukcionui prašyti 4 kart daugiau leidimų?

¹⁷ Lietuvos Nacionalinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo 2005-2007 metų laikotarpiui planas, Žin., 2005, Nr. 6-166

3. PASIRENGIMAS ANTRAJAM ATL PREKYBOS ETAPUI

Pavasariį paskelbti ES šalių narių oficialūs duomenys apie faktinius įmonių išmetimų kiekius įmonėse parodė, kad pirmieji naujojo ekonominio instrumento metai nebuvo efektyvūs aplinkosauginiu požiūriu. 21 šalis narė išmetė 44 Mt mažiau negu buvo prognozuota metų pabaigoje. Lenkija, Malta, Kipras ir Liuksemburgas duomenų nepateikė, nes dar neįdiegtas šiltnamio dujų registras. Tik 6 šalys išmetė daugiau nei planuota, tai Italija, Ispanija, Austrija, Airija, D.Britanija ir Slovėnija. Mažesni negu planuoti išmetimų kiekiai gali būti grindžiami mažesniu gamybos augimu nei planuota, tačiau, ES komisijos manymu, daugeliui šalių buvo tiesiog duota daugiau leidimų negu reikėjo. Nepagrįstos pramonės įmonių prognozės ir spekuliatyvus elgesys sumažino šio ekonominio instrumento efektyvumą. Todėl ES Komisija smarkiai sugriežtino savo poziciją ir reikalauja, kad šaliai skirtas apyvartinių taršos leidimų kiekis turėtų būti ne didesnis, nei 2005 metų patvirtintos šalies įmonių bendros CO₂ emisijos, o ekonomikos augimo sąlygojamas energijos vartojimo augimas turėtų būti kompensuojamas energijos efektyvumo augimu.

Lietuva šiuo atveju atsiduria ypač nepalankioje situacijoje, nes 2009 metų pabaigoje uždarius Ignalinos AE antrąjį bloką, lieka tik dvi alternatyvos: pirkti didelius kiekius elektros energijos iš Rusijos arba padidinti Lietuvos šiluminių elektrinių apkrovimą ir pirkti apyvartinius taršos leidimus iš kitų Europos Sąjungos šalių. Jau dabar galima prognozuoti, kad nuo 2008 metų Lietuvoje apyvartinius taršos leidimus galės pardavinėti tik tos įmonės, kurios iki to laiko padarys ženklias investicijas į atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimą ir energijos ūkio efektyvumą.

Per pirmąjį prekybos ATL laikotarpį pasirodė sistemos trūkumai ir išryškėjo ilgalaikės perspektyvos būtinybė.

3.1. Antrasis Nacionalinis paskirstymo planas ir ES Komisijos sprendimas

Apyvartiniai taršos leidimai atskiriems sektoriams ir įrenginiams buvo skirstomi, atsižvelgiant į taršą 2002-2005 metais. Tačiau atsižvelgta ir į veiklos vykdytojų atliktus ankstyvuosius veiksmus (iki 2005 m.), mažinančius taršą ir tokiems įrenginiams suteikti didesnį apyvartinių taršos leidimų kiekį. Taip pat įvertinta, kad Lietuvoje 2008-2012 metų laikotarpyje bus vykdomi bendro įgyvendinimo projektai, mažinantys taršą į prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemą patenkančiuose įrenginiuose. Siekiant išvengti dvigubos apskaitos, atskirtas atskiras rezervas bendro įgyvendinimo projektų vykdymui. Įgyvendinant bendro įgyvendinimo

projektus Lietuvoje, netiesiogiai mažinančius taršą į prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemą patenkančiuose įrenginiuose, iš šio fondo būtų naikinamas atitinkantis apyvartinių taršos leidimų kiekis.

Planuojant bendrą visiems įrenginiams suteikiamų apyvartinių taršos leidimų kiekį, buvo atsižvelgta į ES Komisijos papildomas rekomendacijas, kuriose rekomenduojama, kad metinis suteikiamų apyvartinių taršos leidimų kiekis neturėtų viršyti 2005-2007 metų laikotarpio per metus suteikiamų apyvartinių taršos leidimų kiekio, o ūkio augimo įtaka turėtų būti kompensuojama taršos intensyvumo mažinimu. Tačiau Lietuvos ūkio išskirtinumas yra susijęs su Ignalinos AE numatomu visišku uždarymu 2009 metų pabaigoje, vykdam Lietuvos stojimo į ES sutartį. Ignalinos AE uždarymas įtakos turės Lietuvoje veikiančių šiluminių elektrinių apkrovimui. Šis taršos padidėjimas niekaip negali būti kompensuojamas taršos intensyvumo mažinimu.

Pagal trečiojo ir ketvirtojo Lietuvos Respublikos pranešimo apie klimato kaitą patikslintus duomenis (2005 metų lapkričio m.), 1990 metais Lietuvoje šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimų kiekiai siekė 50,928 Mt CO₂ ekvivalento (CO₂e). O pagal Kioto protokolo įgyvendinimą Lietuva įsipareigojo 2008-2012 metų laikotarpiu sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų metinius išmetimų kiekius iki 46,854 Mt CO₂e.

Pagal paskutinius turimus patikslintus duomenis 2004 metais išmestas į atmosferą šiltnamio dujų kiekis siekė 20,193 Mt CO₂e, tame skaičiuje kuro deginimo sektoriuje 12,222 Mt CO₂e.

Lent. 3 Šiltnamio dujų emisijos pagal Lietuvos šiltnamio dujų taršos 2004 metais inventorių, parengtą 2006 metais, MtCO₂e („Lietuvos Nacionalinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo 2008-2012 m. planas“)

CO ₂ e (mln.t)	CO ₂	Kitos šiltnamio dujos	Visos šiltnamio dujos
Energetikos įmonės (kuro deginimas)	5,636	0,055	5,691
Pramonės įmonės ir statyba (kuro deginimas)	1,199	0,019	1,218
Transportas (kuro deginimas)	3,887	0,080	3,967
Kitas kuro deginimas	1,144	0,202	1,346
Pramonės įmonės ir statyba (procesai)	1,456	1,762	3,218
Žemės ūkis (fermentacija, mėšlo apdirbimas, ŽŪ paskirties žemė)	0,000	3,031	3,031
Nuotėkos (nafta ir gamtinės dujos)	0,025	0,237	0,262
Atliekos (kietų atliekų laikymas, nuotėkų apdirbimas, atliekų deginimas)	0,000	1,459	1,459
Žemės naudmenų paskirties keitimo ir miškininkystė (ŽNPKM)	4,355	0,000	4,355
Iš viso be ŽNPKM	13,348	6,845	20,193

Veiklos vykdytojams, kurių valdomi įrenginiai dalyvaus nacionaliniame apyvartinių taršos leidimų paskirstymo plane 2008-2012 m. buvo pasiūlyta parengti „Sutaupyto kuro

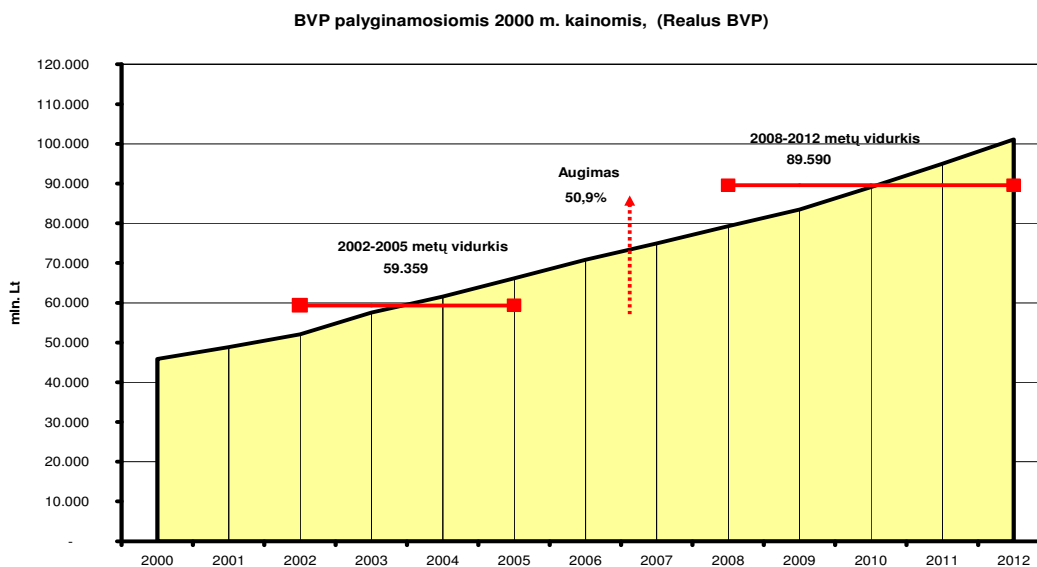
įvertinimo ataskaitą“. Ataskaitoje turėtų būti įvertinti sutaupyti kuro kiekiai dėl nuo 1996 metų sausio 1-os dienos iki 2005 metų gruodžio 31 dienos atliktų investicijų, kurių dėka buvo sumažintas kuro suvartojimas įrenginyje ar efektyviau generuojama energija bei panaudojama atliekinė šiluma įrenginyje. Tai galėtų būti:

- Efektyvesnis kuro deginimas, padidinant kuro deginimo efektyvumą
- Šilumos ir elektros energijos perdavimo nuostolių sumažėjimas perduodant energiją
- Efektyvesnis energijos vartojimas, įrenginio operatoriui investavus į efektyvesnę technologiją.
- Atliekinės energijos panaudojimas (tame skaičiuje ir perduodant tokiu būdu gautą energiją kitiems energijos vartotojams)

Neturėtų būti vertinami sutaupymai, susiję su gamybos (pardavimų) apimčių mažėjimu įrenginyje ir kuro rūšies pakeitimu esamuose įrenginiuose, taip pat pakeitimai, padaryti, vykdant ES ir Lietuvoje galiojančius reikalavimus.

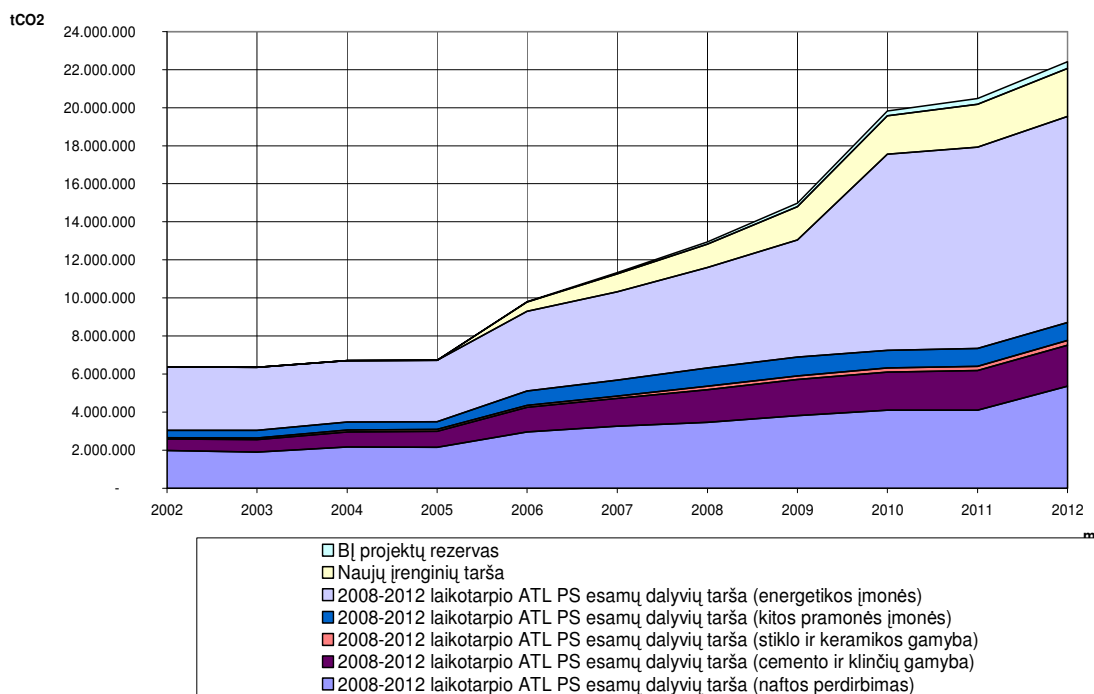
Vertinant šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimų kiekių kitimo tendencijas 2008-2012 metų laikotarpiu atsižvelgiama į buvusį ir numatomą ekonomikos vystymąsi, BVP augimą.

Pav. 1 Buvęs ir numatomas BVP augimas („Lietuvos Nacionalinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo 2008-2012 m. planas“)

2002-2005 metų laikotarpyje vidutinis metinis BVP 2000 metų kainomis buvo 59,36 mlrd. Lt, 2008-2012 metų laikotarpiu vidutinis metinis BVP 2000 metų kainomis numatomas 89,59 mlrd. Lt, o tai reiškia - 50,9% didesnis, nei 2002-2005 metų laikotarpiu.

Pav. 2 Numatoma į ATL prekybos sistemą įtrauktų įrenginių tarša (bazinis „business as usual“ scenarijus) („Lietuvos Nacionalinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo 2008-2012 m. planas“)

Numatomas elektros energijos vartojimo augimas 5,65 % per metus. Atsižvelgta į Ignalinos AE uždarymą 2009 m. ir tuo pasekoje elektros energijos eksporto mažėjimą, o importo didėjimą, ir didesnę šiluminių elektros jėgainių apkrovimą. Iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių generuojamos elektros energijos kiekis nuo 0,41 TWh 2002-2005 m. vidutiniškai turėtų padidėti iki 0,995 TWh 2009 metais.

Įmonių, kurių įrenginiai dalyvauja ATL prekybos sistemoje prognozėmis, dabar esamų įrenginių CO₂ emisijos 2008-2012 metų laikotarpyje pagal bazinį scenarijų sudarys apie 79,53, Mt CO₂. Tai yra vidutiniškai 15,91 Mt CO₂ per metus. Taip pat numatoma, kad papildomai apie 9,92 Mt CO₂ (tai yra vidutiniškai 1,98 Mt CO₂ per metus) išmes nauji įrenginiai, savo veiklą pradėję po 2005 metų sausio 1-os dienos. Dėl bendro įgyvendinimo projekto vykdymo Lietuvoje ATL prekybos įrenginių CO₂ tarša 2008-2012 metų laikotarpyje sumažės apie 1,50 Mt CO₂. (Tai yra vidutiniškai 0,30 Mt CO₂ per metus).

Pagal bazinę taršos prognozę, ATL prekybos sistemoje dalyvaujančių įrenginių prognozuojama tarša 2008-2012 metų laikotarpyje sudarytų apie 38,8% Lietuvos Kioto protokolo įsipareigojimuose numatyto šiltnamio dujų didžiausio išmetamo kiekio.

Lent. 4 Apyvartinių taršos leidimų kiekis, paskirstomas 2008-2012 m., kt CO₂ („Lietuvos Nacionalinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo 2008-2012 m. planas“)

	2002-2005 metų metinės taršos vidurkis, Mt	2008-2012 metų prognozuojama tarša (business as usual), Mt /metinis vidurkis Mt	Augimas (kartais)	Siūloma suteikti ATL (mln.)
Naftos perdirbimo sektorius	2,05	20,84 / 4,17	2,04	15,39
Cemento ir klinčių gamybos sektorius	0,72	9,84 / 1,97	2,73	8,34
Stiklo ir keramikos gamybos sektorius	0,09	1,03 / 0,21	2,38	0,71
Kiti pramonės įrenginiai	0,40	4,67 / 0,93	2,35	2,56
Energetikos sektoriaus įrenginiai	3,28	43,13 / 8,63	2,63	18,57
Naujų įrenginių rezervas	-	9,92 / 1,98		9,92
BĮ projektų rezervas	-	1,50/ 0,30		1,50
Paskirstoma aukciono būdu				2,40
Iš viso:	6,534	90,95 / 18,19	2,78	59,39
Su Ignalinos AE uždarymu susijęs rezervas				23,95
Iš viso (su Ignalinos uždarymu susijusiu rezervu):				83,34

ATL paskirstymas 2008-2012 metams. Be rezervo, susijusio su Ignalinos AE uždarymu yra numatoma paskirstyti 59,39, Mt apyvartinių taršos leidimų (tai yra 11,88 Mt per metus):

- 45,57 Mt apyvartinių taršos leidimų prekyboje dalyvaujantiems įrenginiams, tai yra vidutiniškai 9,11 Mt per metus. Tame skaičiuje yra ir apyvartiniai taršos leidimai, kurie numatomi skirti mažiems įrenginiams (MI). Baziniu laikotarpiu (2002-2005 metais) mažų įrenginių CO₂ išmetimai sudarė 0,07% visų įrenginių taršos.
- 9,92 Mt bus patalpinta į rezervą naujiems įrenginiams. Iš šio rezervo apyvartiniai taršos leidimai bus suteikiami tik atsiradusiems naujiems įrenginiams.
- 2,40 Mt apyvartinių taršos leidimų (tai yra 0,47 Mt per metus) bus parduodami aukciono būdu.
- 1,50 Mt bus patalpinti į BĮ projektų rezervą, įgyvendinti jungiančiosios direktyvos reikalavimus.

Su 23,95 Mt apyvartinių taršos leidimų patalpintų į „Su Ignalinos AE uždarymu susijusį rezervą“ Lietuvoje 2008-2012 m. laikotarpiui bus prašoma suteikti 83,34 Mt. ATL arba 16,59 Mt/metus. 2005-2007 m. vidutinis metinis ATL kiekis buvo 12,265 Mt.

2008-2012 metų laikotarpiu metinis prašomas ATL kiekis (be rezervo, susijusio su Ignalinos AE uždarymu) 3,26% mažesnis, nei vidutinis metinis paskirstytų ATL kiekis 2005-2007 m, nors ATL buvo paskirstyti ne 93 įrenginiams, kaip 2005-2007 metais, o net 134 įrenginiams.

Kaip ir pirmame (2005-2007 m.) ATL paskirstymo plane daugiausiai leidimų gauna:

- Energetikos sektoriaus įrenginiai;
- Naftos perdirbimo sektoriaus įrenginiai;
- Cemento ir klinčių gamybos sektorius.

Bet palyginus jų gautų leidimų kiekius, iškyla klausimas – kodėl prašoma dvigubai daugiau leidimų, juk jie nevisi išnaudojo praeito etapo išduotus leidimus? O aukciono būdu skirstomų leidimų kiekis užaugo net 4 kartus. Šiame 2008-2012 metų paskirstymo plane nėra nurodytos svarios priežastys gauti dvigubai daugiau leidimų. Aišku, ekonomika auga, BVP auga, planuojama 2009 metais uždaryti pagrindinį elektros energijos šaltinį, bet paprašius dvigubai daugiau leidimų mūsų daroma tarša dvigubai nesumažės. Reikėtų grėsciau kontroliuoti apyvartinių taršos leidimų paskirstymą.

Kiekvienam įrenginiui skiriamas tam tikras leidimų skaičius. Šiais leidimais įrenginių operatoriai laisvai disponuoja siekdami priimti ekonomiškai optimaliausius sprendimus. Egzistuoja trys pagrindinės vienodai teisėtos alternatyvos: investuoti į taršos mažinimo technologijas ir parduoti nepanaudotus leidimus, mažinti gamybos apimtį ir parduoti nepanaudotus leidimus arba išlaikyti/plėsti gamybos apimtį ir pirkti papildomus reikiamus leidimus. Bet, pagal surinktą ir išanalizuotą informaciją, galima teigti, kad mūsų šalyje yra ketvirta alternatyva – išlaikyti/plėsti gamybos apimtį ir prašyti kuo daugiau leidimų papildomam uždarbiui.

ES Komisijos sprendimas

ES komisija išnagrinėjo Lietuvos Nacionalinį ATL paskirstymo planą 2008-2012 metams, atsižvelgiant į praeito laikotarpio rezultatus. Ir nusprendė, kad jam neprieštaraus, jeigu nediskutuojant ir kuo greičiau bus padaryti pakeitimai¹⁸:

1. bendras leidimų skaičius turėtų būti sumažintas 7,738696 mln. tonų CO₂ ekvivalento per metus ir negali viršyti 8,8 mln. ;
2. papildomiems kurą deginantiesiems įrenginiams skirtinas leidimų skaičius turėtų būti nustatomas vadovaujantis bendra nacionaliniame paskirstymo plane nurodyta metodika ir

¹⁸ Europos Komisijos sprendimas dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų nacionalinio paskirstymo plano, apie kurį Lietuva pranešė pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, Briuselis, 2006.11.29

remiantis pagrįstais bei patikrintais emisijos duomenimis, o bendras kiekis bus toliau sumažintas;

3. turi būti pateikta informacija, kaip nauji rinkos dalyviai galėtų pradėti dalyvauti Bendrijos sistemoje;
4. ir kad leidimų skyrimas nebus keičiamas po to kai buvo priimtas nacionaliniame paskirstymo plane ir įtvirtinus EK sprendimu.

Komisija atkreipė dėmesį į tai kad nėra svaraus pagrindo naujam laikotarpiui skirti daugiau leidimų, ir paprašė pateikti daugiau informacijos šiuo klausimu. Komisija nustatė, kad Lietuvos siūlomas 2008-2012 m. vidutinis papildomas leidimų skaičius prieštarauja nacionalinio paskirstymo plano kriterijams.

Komisija mano, kad toks didelis nemokamas leidimų skyrimas gali iškraipyti konkurenciją ir padaryti neigiamą poveikį Bendrijos vidaus prekybai. Nemokamas leidimų skyrimas yra priskiriamas valstybei narei ir yra dengiamas iš valstybės lėšų, nes 90 % leidimų išduodama nemokamai.

Kyla rimtas pavojus, kad nebus įgyvendinti bendrieji išmetamųjų teršalų prekybos sistemos aplinkosaugos tikslai.

2006 m. gruodžio 20 d., Briuselyje vykusiame Europos Komisijos Klimato kaitos komiteto darbo grupės susitikime tarp Lietuvos ir EK ekspertų buvo kalbama apie klimato kaitos problemų sprendimus. Aplinkos tarybos posėdyje Lietuva išsakė poziciją ne tik šiuo klausimu, bet ir išreiškė susirūpinimą dėl Komisijos sprendimo sumažinti Lietuvai apyvartinių taršos leidimų kiekį 2008-2012 metais. Lietuvos delegacijos vadovas, Aplinkos ministerijos sekretorius Aleksandras Spruogis išreiškė nuomonę, jog jau dabar reikia siekti, kad po 2012 metų būtų sukurta Tarptautinė šiltnamio dujų prekybos sistema ir išplėtotas Kioto protokolo mechanizmų naudojimas. Jis pabrėžė, kad bendrame pasaulinės anglies dioksido rinkos kontekste yra labai svarbu vystyti ES šiltnamio dujų prekybos sistemą bei spręsti problemas, su kuriomis susiduria ES valstybės narės, rengdamos nacionalinius šiltnamio dujų paskirstymo planus. Patikino, kad Lietuva supranta, jog Komisijos sprendimai reiškia kryptingą ES siekį įgyvendinti Kioto protokolo tikslus, tačiau neslėpė susirūpinimo dėl Komisijos priimto sprendimo per pusę sumažinti Lietuvai skiriamų apyvartinių taršos leidimų skaičių. Lietuva jau dabar vykdo priimtus Kioto protokolo įsipareigojimus. Faktiškai anglies dioksido išmetimas yra 50 proc. mažesnis lyginant su 1990 metais, o Lietuvos ekonomikos ir pramonės augimo rodikliai yra vieni sparčiausių ES. Pasak A. Spruogio, Komisija nepakankamai išsamiai įvertino Ignalinos atominės elektrinės, kurią Lietuva yra įsipareigojusi sustabdyti iki 2009 metų pabaigos, uždarymo pasekmes.

„Lietuvai nepriimtina, kad priimdama sprendimą, Komisija nepakankamai detaliai apsvarstė Lietuvos pateiktus argumentus, neatsižvelgė į kai kuriuos metodologijos taikymo aspektus. Tai, kad visų šalių-narių pateiktus nacionalinius planus Komisija įvertino kritiškai, liudija apie poreikį diskutuoti. Komisijos oficialiai paprašėme tęsti konsultacijas šiuo klausimu ir tikimės, kad iškilusias problemas pavyks išspręsti,“ - teigė Lietuvos aplinkos ministerijos sekretorius A. Spruogis.

3.2. Rezultatų apibendrinimas

Lietuva pirmajam Kioto įsipareigojimų laikotarpiui prašo suteikti 83, 34 mln. ATL arba 16,59 mln.ATL/metus. Šiame prekybos laikotarpyje vidutinis metinis ATL kiekis buvo 12,265 Mt. Kitam prekybos laikotarpiui metinis prašomas ATL kiekis (be rezervo, susijusio su Ignalinos AE uždarymu) 3,26% mažesnis, nei vidutinis metinis paskirstytų ATL kiekis per pirmąjį laikotarpį, nors ATL buvo paskirstyti ne 93 įrenginiams, o net 134 įrenginiams. Tačiau ES pareikalavo 7,74 Mt/metus sumažinti papildomiems įrenginiams ir leisti vidutinį metinį ATL kiekį 8,85 mln. vietoje 16,59 mln./metus.

Nepagrįstos pramonės įmonių prognozės ir spekuliatyvus elgesys sumažino ATL ekonominio instrumento efektyvumą. Todėl ES Komisija smarkiai sugriežtino savo poziciją ir reikalauja, kad šaliai skirtas apyvartinių taršos leidimų kiekis turėtų būti ne didesnis, nei 2005 metų patvirtintos šalies įmonių bendros CO₂ emisijos, o ekonomikos augimo sąlygojamas energijos vartojimo augimas turėtų būti kompensuojamas energijos efektyvumo augimu.

2008-2012 metų paskirstymo plane, nors ir pažymėtą, nebuvo atsižvelgta į ES rekomendacijas neviršyti 2005-2007 metų laikotarpio per metus suteikiamų apyvartinių taršos leidimų kiekio. Tai įrodo didesnis kiekis prašomų leidimų.

Veiklos vykdytojams, kurių valdomi įrenginiai dalyvaus nacionaliniame apyvartinių taršos leidimų paskirstymo plane 2008-2012 m. buvo pasiūlyta parengti „Sutaupyto kuro įvertinimo ataskaitą“. Bet nėra informacijos kiek tokių ataskaitų parengta ir kokia informacija pateikta.

Palyginus dviejų paskirstymo planų leidimų kiekius, iškyla klausimas – kodėl prašoma dvigubai daugiau leidimų, juk nevisi buvo išnaudoti praeitame etape? O aukciono būdu skirstomų leidimų kiekis užaugo net 4 kartus. Šiame 2008-2012 metų paskirstymo plane nėra nurodytos svarios priežastys gauti dvigubai daugiau leidimų. Aišku, ekonomika auga, BVP auga, planuojama 2009 metais uždaryti pagrindinį elektros energijos šaltinį, bet paprašius dvigubai daugiau leidimų mūsų daroma tarša dvigubai nesumažės. Reikėtų griežčiau kontroliuoti apyvartinių taršos leidimų paskirstymą. Praktiškai kiekvienoje į ATL sistemą įtrauktoje įmonėje

turėtų būti paskirtas žmogus, atsakingas už ATL bei CO₂ emisijų vadybą. Kita alternatyva yra pavesti šį darbą specializuotoms konsultacinėms įmonėms.

Per 2008-2012 m. paskirstymo laikotarpį su apyvartinių taršos leidimų trūkumu neišvengiamai susidurs įmonės, ženkliai padidinusios gamybą, lyginant su 2002-2005 laikotarpiu ir energijai gaminti naudojančios tik gamtines dujas, naftos produktus ir kitą išskastinį kurą, nemažindamos kuro sąnaudų, tenkančių vienam gamybos vienetui. Reikia laukti, kad apyvartinių taršos leidimų kaina, sumažėjus bendram jų kiekiui Europos Sąjungos įmonėse ir augant ekonomikai Rytų Europos šalyse, 2008-2012 metais gali pakilti iki 50-60 eurų ribos. O tai dar labiau padidins įmonių norą užsidirbti.

Prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistema turi papildomai skatinti įmones daugiau investuoti į atnaujinančių energijos išteklių panaudojimą, energijos gamybos ir naudojimo efektyvumą, tačiau Lietuvos įmonėms ši skatinimo sistema gali pradėti veikti nebe paramos forma, bet lazdos principu. Todėl yra labai svarbu, kad Lietuvos energetikos ir pramonės įmonės jau dabar ypač daug investuotų į energetikos ūkio modernizavimą, įgyvendinant net ir tuos projektus, kurie iki šiol atsipirkdavo per ilgesnį laikotarpį. Kitu atveju, kyla rimtas pavojus, kad nebus įgyvendinti bendrieji išmetamųjų teršalų prekybos sistemos aplinkosaugos tikslai.

IŠVADOS

1. Magistro baigiamojo darbo tikslas pasiektas, sprendžiant iškeltus uždavinius: 1) išnagrinėti JT bendrosios klimato kaitos konvencijos ir Kioto protokolo teisinius ir ekonominius mechanizmus; 2) išanalizuoti minėtų mechanizmų reikalavimų įgyvendinimas Lietuvoje; 3) padarytos išvados ir pasiūlytos efektyvios priemonės reikalavimams įgyvendinti. Iškelta hipotezė pasitvirtino - greičiau ir efektyviau įgyvendinsim JTBKK konvencijos ir Kioto protokolo reikalavimus, jeigu patobulinsim Lietuvos teisinius ir ekonominius mechanizmus.
2. JTBKK konvencija ir Kioto protokolas - svarbiausi tarptautiniai susitarimai, sprendžiant globalinę klimato kaitos problemą. Jie numato teisinius ir ekonominius mechanizmus, kurių reikalavimų įgyvendinimas kelia rūpestį. Teisiniai mechanizmai įgyvendinti pakankamai gerai, nes visi įsipareigojimai perkelti į ratifikavusių šalių teisinę bazę. Bet ekonominių mechanizmų reikalavimų įgyvendinimas, ypač prekyba apyvartiniais taršos leidimais, stringa.
3. Lietuvoje dar nėra pakankamai bendro įgyvendinimo projektu, kaip reikėtų suaktyvinti įmones ieškoti galimybių investuoti į naujas technologijas. Tam trukdo mažas finansavimas, skatinimas ir reikiamos informacijos stygius. Trūksta politikos ir strategijos įgyvendinant savanorišką švarios plėtros mechanizmą, juk jis labai padėtų įgyvendinti Kioto tikslus ir sumažinti ATL paklausą.
4. Ekonomika auga, BVP auga, planuojama 2009 metais uždaryti Ignalinos AE, pagrindinį elektros energijos šaltinį, bet nespėdžiant šiltnamio dujų mažinimo problemų, o nustatant daugiau ATL įmonėms, bus sunku pasiekti reikiamų rezultatų ir šiltnamio dujų kiekis ženkliai nesumažės. Nepagrįstos pramonės įmonių prognozės ir spekuliatyvus elgesys sumažino ATL ekonominio instrumento efektyvumą. Todėl ES Komisija smarkiai sugriežtino savo poziciją ir reikalauja, kad šaliai skirtas ATL kiekis turėtų būti ne didesnis, nei 2005 metų patvirtintos šalies įmonių bendros CO₂ emisijos, o ekonomikos augimo sąlygojamas energijos vartojimo augimas turėtų būti kompensuojamas energijos efektyvumo augimu. Reikia grėščiau kontroliuoti apyvartinių taršos leidimų paskirstymą.

REKOMENDACIJOS

1. Politikų uždavinys – sukurti mechanizmus, įgalinančius labiau atsižvelgti ir įgyvendinti ekonominius JT BKKK Kioto protokolo reikalavimus.
2. Reikėtų labiau finansuoti ir skatinti BĮ projektų rengimą ir vykdymą.
3. Labai svarbu sukurti efektyvią ir nešališką nacionalinių ATL planų vertinimo sistemą.
4. 2005-2007 m. paskirstymo planas leido užsidirbti, o tai paskatino 2008-2012 m. prašyti dar daugiau leidimų neinvestuojant į naujas technologijas. Praktiškai kiekvienoje į ATL sistemą įtrauktoje įmonėje turėtų būti labai rimtai sprendžiami šiltnamio dujų mažinimo klausimai ir paskirtas žmogus, atsakingas už ATL bei CO₂ emisijų vadybą. Kita alternatyva yra pavesti šį darbą specializuotoms konsultacinėms įmonėms.
5. Daugiau dėmesio reikėtų skirti ŠP mechanizmui, nes tai sumažintų ATL paklausą. Turėtų būti parengtas ŠPM įgyvendinimo strateginis dokumentas, kuris numatytų valstybės tikslus ir įgyvendinimo priemones.
6. Lietuvoje transporto sektoriaus daroma žala atmosferai didelė. Todėl reikia kuo skubiau imtis teisinių priemonių šios problemos mažinimui.
7. Tam, kad galima būtų efektyviai įgyvendinti JT BKKK ir Kioto reikalavimus būtina labiau plėtoti mokslą kuris i galėtų pateikti daugiau išsamesnės informacijos (įrodymais pagrįstų tyrimų) apie klimato kaitą ir galimybes sumažinti poveikį šalies ekonomikai.
8. Vyriausybės, verslo milžinai ir kiekvienas asmeniškai bendromis pastangomis turi imtis ryžtingų ir skubių veiksmų, užtikrinančių plėtrą ir klestėjimą ateityje. Mūsų vaikų ateitį lems tai, ką nuspręsimė šiandien.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

I. Norminiai teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas Nr.I-2223, priimtas 1992 01 21//Valstybės žinios. 1992, Nr.5-75
2. JUNGTINIŲ TAUTŲ BENDROJI KLIMATO KAITOS KONVENCIJA, priimta 1992 m., Jungtinių Tautų būstinė, Niujorkas
3. LR Seimo nutarimas Nr. I-812 „Dėl Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos ratifikavimo“ (Žin., 1995, Nr. 18-413), priimtas 1995 m. vasario 23 d.
4. Jungtinių tautų bendrosios klimato kaitos Kioto protokolas, priimtas 1997 m. gruodžio 11 d., Kiotas.
5. LR įstatymas dėl Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolo ratifikavimo (Žin., 2002, Nr. 126-5728), priimtas 2002 lapkričio 19 d.
6. LR aplinkos ministro įsakymas Nr.D1-183 Dėl bendro įgyvendinimo projektų vykdymo taisyklių patvirtinimo, priimtas 2005 m. balandžio 1 d.
7. Komisijos komunikatas tarybai, Europos parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui, „Kaip užkirsti kelią pasaulio klimato kaitai“, 2005 vasario 9 d., Briuselis//KOM (2005) 35
8. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. balandžio 29 d. įsakymas Nr. D1-231 „Dėl šiltnamio dujų apyvartinių taršos leidimų išdavimo ir prekybos jais tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 78-2764)
9. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. lapkričio 11 d. įsakymas Nr. D1-542 dėl aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-231, „Dėl šiltnamio dujų apyvartinių taršos leidimų išdavimo ir prekybos jais tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo.
10. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr.280/2004/EB Dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos Bendrijoje monitoringo mechanizmo ir Kioto protokolo įgyvendinimo, priimtas 2004 m. vasario 11 d.
11. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti prekybos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartiniais taršos leidimais sistemą Bendrijoje ir iš dalies pakeičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB, priimta 2003 m. spalio 13 d.
12. Europos Parlamento direktyva 2004/101/EB, iš dalies pakeičiančios direktyvą 2003/87/EB, nustatančią prekybos šiltnamio dujų apyvartiniais taršos leidimais sistemą Bendrijoje ir iš dalies pakeičiančią Tarybos direktyvą 96/61/EB
13. Komisijos sprendimas 2005/166/EB nustatantis Europos parlamento ir Tarybos sprendimo 280/2004/EB dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos Bendrijoje

monitoringo mechanizmo ir Kioto protokolo įgyvendinimo, įgyvendinimo taisyklės, pranešta dokumentu Nr.K(2005)247, 2005m. vasario 10d.

14. Lietuvos nacionalinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo 2005-2007 m. planas, Žin., 2005, Nr. 6-166
15. Lietuvos nacionalinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo 2008-2012 m. planas
16. Europos Komisijos sprendimas dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų nacionalinio paskirstymo plano, apie kurį Lietuva pranešė pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, Briuselis, 2006.11.29
17. Europos Komisijos sprendimas 2004/156/EB nustatantis šiltnamio dujų išmetimo monitoringo ir ataskaitų teikimo gaires vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, paskelbtas dokumentu Nr.C (2004) 130
18. LR aplinkos ministro ir LR ūkio ministro įsakymas Nr.D1-279/4-193 Dėl Jungtinių tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolo bendro įgyvendinimo mechanizmo įgyvendinimo strateginių kryptų patvirtinimo bei tarpinstitucinio funkcijų paskirstymo įgyvendinant šį mechanizmą, priimtas 2004m. gegužės 19 d.
19. Komisijos komunikatas „Papildomos rekomendacijos dėl leidimų paskirstymo planų ES išmetamųjų teršalų prekybos schemos 2008-2012 metų prekybos laikotarpiu“ Briuselis, 2006 m. sausio 4 d., (OR. fr) 5055/06
20. Gebėjimų ugdymas įgyvendinat ES apyvartinių taršos leidimų prekybos direktyvą naujose ES valstybėse narėse (ES dokumentas ENV.C.2/SER/2004/0071)
21. Nacionalinė energetikos strategija. Valstybės žinios, 2002, Nr. 99-4397.
22. Komisijos komunikatas ataskaita apie aiškią pažangą pagal Kioto protokolą (reikalaujama pagal Sprendimo 280/2004/EB dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos Bendrijoje monitoringo mechanizmo ir Kioto protokolo įgyvendinimo 5 straipsnio 3 dalį COM (2005) 615
23. Komisijos ataskaita pažanga siekiant Bendrijos Kioto tikslo COM (2005) 655
24. Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų ilgalaikė strategija. Valstybės žinios, 2002, Nr. 60-2424.

II. Specialioji literatūra

25. LR Aplinkos ministerija „Aplinkos būklė 2005. Tik faktai“ Vilnius, 2006, ISSN 1822-0193
26. EEA Briefing 03/2005 „Klimato kaita ir pažeidžiamumas bei prisitaikymas prie klimato kaitos Europoje“, ISSN 1830-2327
27. P. Baltrėnas ir kt. Monografija. Atmosferos apsauga šiluminėje energetikoje, Vilnius 2003
28. Aplinkos apsaugos politikos centras “Europos Sąjungos aplinkos apsaugos politika ir jos įgyvendinimas Lietuvoje” 2002., IBSN 9986-767-07-5.
29. Aplinkos apsaugos politikos centras, aplinkraštis „Klimato kaitos naujienos“, išleidžiamas kas mėnesį
30. Remigijus Čiegis. Tolydi plėtra ir aplinka: ekonominis požiūris. Vilnius, 2002
31. Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklės. 2002.
32. Subalansuotosios plėtros įgyvendinimo nacionalinė ataskaita. Vilnius, 2002
33. Antrasis Nacionalinis Klimato kaitos konvencijos pranešimas, Vilnius 2002
34. P. Baltrėnas, D. Paliulis. Adsorbentiniai oro valymo filtrai, Vilnius 2002
35. XXI a. Darbotvarkė: subalansuotos plėtros veiksmų programa. Rio deklaracija. Miškininkystės principai. Galutinis sutarčių tekstas, Vyriausybės svarstytas Jungtinių Tautų aplinkos ir plėtros konferencijoje Rio de Žaneire, Brazilijoje, 1992 m. birželio 3-14 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Vilnius, 2000.
36. Pikūnas. Monografija. Lietuvos kelių transporto materialinių ir energetinių sąnaudų, žalingo poveikio aplinkai bei visuomenei mažinimo problemos, Vilnius 2000.
37. Poveikio aplinkai vertinimo sąvadas. Vilnius, Aplinkos ministerija, 2000
38. Lietuvos aplinkosaugos raida. Vilnius, 2000
39. W. Wiedlich. Šiltnamio efektas, ozono skylės ir aplinkos politika. V.:Vada, 1999.
40. Aplinkos apsaugos vadyba. ISO 14000. Vilnius, Litimo, 1999.
41. Lietuvos ekologinis tvarumas istoriniame kontekste. Vilnius, 1999.
42. Europos Komisijos pranešimas Jungtinių Tautų konferencijoje “Aplinka ir vystymasis“, Rio de Žaneiras, 1992, Seimo leidykla “Valstybės žinios“, 1998
43. P. Baltrėnas ir kt. Aplinkos apsauga ir teisė, Vilnius 1997.
44. P. Baltrėnas, Lygis D. ir kt. Aplinkos apsauga. Vilnius: Enciklopedija. 1996.
45. Marcijonas, B. Sudavičius. Ekologinė teisė. Vilnius, Eugrimas, 1996
46. Aplinkos apsaugos veiksmų programa Centrinei ir Rytų Europai. OECD, 1994

III. Interneto svetainių adresai

47. <http://www.lrs.lt>
48. <http://www.am.lt>
49. <http://www.aaa.am.lt>
50. <http://www.laaif.lt>
51. <http://www.nap.lt>
52. <http://www.euro.lt>
53. <http://www.eudel.lt>
54. <http://www.aplinkosauga.lt>
55. <http://www.aapc.lt>
56. <http://www.unece.org/env/lrtap/>
57. <http://www.europa.eu/generalreport/lt/2005/rg64.htm>
58. <http://www.eea.eu.int>
59. <http://unfccc.int/>

SANTRAUKA

Klimato kaita yra ypač svarbi aplinkos apsaugos problema, turinti rimtų tarptautinių padarinių. Daugėjant mokslinių įrodymų apie galimą globalinį klimato kitimą, devintajame dešimtmetyje klimato kaitos problemos ėmė skverbtis ir į politines darbotvarkes. 1992 m. Rio de Žaneiro konferencijoje pasirašyta Jungtinių tautų bendrosios klimato kaitos konvencija. Jos pagrindinis tikslas – stabilizuoti šiltnamio efektą sukeliančių dujų koncentraciją atmosferoje tiek, kad būtų apribota pavojinga žmogaus įtaka visai ekosistemai. Siekiant palengvinti šio tikslo įgyvendinimą, kiekviena šalis turi reguliariai teikti informaciją (Nacionalinius pranešimus) apie savo strategiją ir priemones bei šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo kasmetinę inventorizaciją. Berlyne vykusiame IV šalių suvažiavime konvencijos šalys, tarp jų ir Europos Bendrija, nusprendė derėtis dėl protokolo, į kurį būtų įtrauktos nuo 2000m. taikomos emisijos sumažinimo priemonės. 1997m. buvo priimtas Kioto protokolas, kuriame nustatyti konkretūs taršos mažinimo įsipareigojimai visoms jį ratifikavusioms šalims. Ir numatyti trys mechanizmai, kurių pagrindu, valstybės gali bendrai vykdyti savo įsipareigojimus, mažinti išmetamų į atmosferą šiltnamio dujų kieki:

1. Bendro įgyvendinimo projektų mechanizmas;
2. Taršos leidimų prekybos mechanizmas;
3. Švarios plėtros mechanizmas.

Mano darbo tikslas - išanalizuoti ir įvertinti Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos ir Kioto protokolo teisinių ir ekonominių mechanizmų reikalavimų įgyvendinimą Lietuvoje. Šiam tikslui pasiekti iškėliau hipotezę, kad patobulinus Lietuvos teisinius ir ekonominius mechanizmus, greičiau ir efektyviau įgyvendinsim JTBKK konvencijos ir Kioto protokolo reikalavimus. Nes pagal Europos Komisijos neigiamą mūsų šaliai sprendimą, dėl Nacionalinio apyvartinių taršos leidimų paskirstymo plano 2008-2012 metams, galima teigti, kad yra spragų ir teisiniuose ir ekonominiuose mechanizmuose.

RÉSUMÉ

L'alternance de climat est un problème important de la préservation de l'environnement. Ces transformations ont de graves conséquences internationales. Sous de nombreuses preuves scientifiques sur la possible variation du climat global dans les années 80 les problèmes concernant les changements de climat ont commencé pénétrer dans des plans politiques de nombreuses associations.

La convention des changements de climat global a été signée par les Nations Unies dans la conférence de Rio de Janeiro en 1992. Son objet principal est de stabiliser la concentration de gaz, qui provoque l'effet de serre dans l'atmosphère à tel point que l'influence humaine pour l'écosystème entière soit limitée. Pour que la réalisation de cette effet soit plus facile, chaque pays doit attribuer l'information régulièrement (les Rapports nationaux) sur sa stratégie et ses instruments et aussi l'annuel inventaire de gaz suscitant l'effet de serre.

Dans les quatrièmes assises à Berlin les pays de cette convention (entre eux les membres de la Communauté économique européenne) ont décidé de négocier d'un protocole les moyens de la réduction d'émission pratiquants à été ratifié en 1997. Ce protocole détermine les charges concrètes de réduction de la pollution pour tout les pays qui l'ont ratifié. En plus, 3 mécanismes ont été prévus d'après lesquels les pays peuvent accomplir leurs charges ensemble, c'est à dire, réduire les gaz d'échappement qui causent l'effet de serre:

1. Le mécanisme d'accomplissement des projets communs;
2. Le mécanisme de la commerce des licences de la pollution;
3. Le mécanisme de la croissance propre.

L'objet de mon mémoire de maîtrise est d'analyser et d'évaluer la convention des changements de climat global de l'O.N.U. et la réalisation des réquisitions des mécanismes juridiques et économiques du protocole de Kyoto.

Pour accomplir cet objet j'ai élevé une hypothèse que si on améliorait les mécanismes juridiques et économiques de la Lituanie, on pourrait accomplir les réquisitions de la convention de l'O.N.U. et du protocole de Kyoto plus vite et plus effectivement. Attendu que la décision de la Commission Européenne a été négative pour notre pays (ça concerne le plan National de répartition des licences de la pollution pour 2008-2012) on peut maintenir, que les trous dans les mécanismes juridiques et économiques existent.

PRIEDAI

Priedas Nr. 1 – Lietuvos klimato svyravimai

Priedas Nr. 2 - Ar vienas žmogus gali ką nors pakeisti?

Priedas Nr. 3 – 93 įrenginiai, gavusieji ATL pagal 2005-2007 metų paskirstymo planą

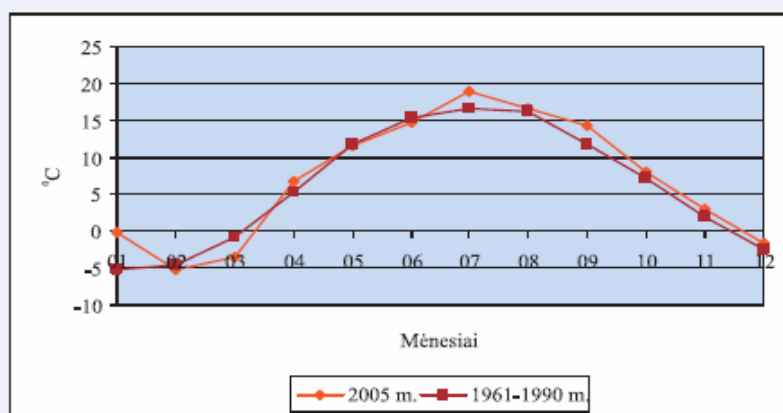
Priedas Nr. 4– 134 įrenginiai, kurie gaus ATL pagal 2008-2012 metų paskirstymo planą

Priedas Nr. 1

Lietuvos klimato svyravimai

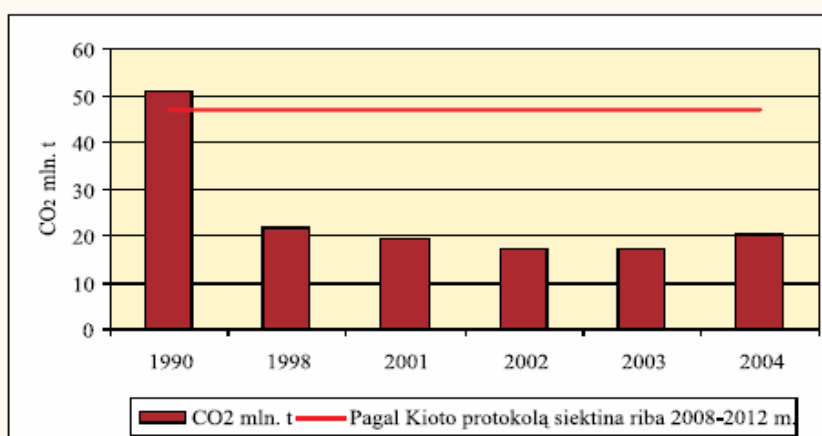
Lietuvos klimato svyravimai – neatsiejama viso Žemės rutulio klimato sistemos procesų dalis. Tačiau, kaip sakė Nacionalinio klimato kaitos komiteto pirmininkas, Aplinkos ministerijos sekretorius Aleksandras Spruogis, ir klimato sąlygų, ir žmogaus veiklos terpės pokyčiai įvairiuose regionuose yra saviti, todėl kiekvienai valstybei reikia numatyti savo veiksmų strategiją neigiamiems klimato kaitos padariniams išvengti.

LR AM „Aplinkos būklė 2005“ Vilnius, 2006, ISSN 1822-0193

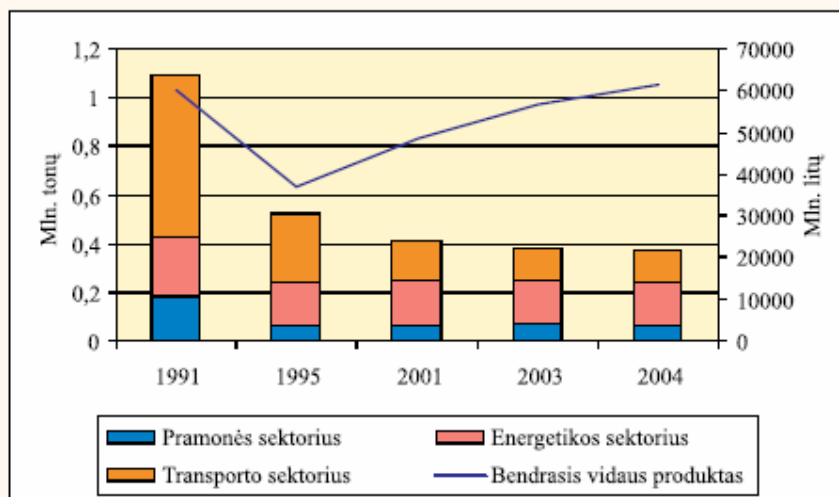
Oro temperatūros kaita 2005 m. ir daugiametis vidurkis

DUOMENŲ ŠALTINIS: Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie AM

Į atmosferą išmetamų šiltnamio dujų kiekio dinamika Lietuvoje (CO₂ ekvivalentu)

DUOMENŲ ŠALTINIS: Aplinkos ministerija

Pagrindinių pramonės, energetikos ir transporto išmetamų į atmosferą teršalų kiekis bei BVP kaita

DUOMENŲ ŠALTINIS: Aplinkos ministerija

Priedas Nr. 2

Ar vienas žmogus gali ką nors pakeisti?

Klimato pokyčiai – kiekvieno žmogaus problema, todėl ją spręsti turi visi. Jei norim laimėti kovą prieš klimato pokyčius, prisidėti turės visi visuomenės sluoksniai. Pvz., namų ūkis sunaudoja trečdalį visos ES energijos (todėl kiekvienas namų ūkis yra atsakingas už maždaug 20 % su energija susijusios CO₂ emisijos. 70 % namų ūkio sunaudojamos energijos yra skirta gyvenamajai vietai šildyti, 14 % – vandeniui šildyti ir 12 % – apšvietimui bei elektros prietaisams. Asmeninių automobilių išmetamos dujos sudaro dar 10 % ES į atmosferą išmetamų CO₂ dujų. Perkame produktus, kuriems pagaminti naudojama energija, skraidome lėktuvais, valgome mėsą, kaupiasi atliekos ir t. t. Taip netiesiogiai prisidedame prie šiltnamio dujų išmetimo į atmosferą.

Kiekvienas pilietis gali įtakoti šias dujų emisijas. Šiame tinklalapyje rasite daugiau kaip 50 patarimų, kaip tai padaryti, kad tai neatsilieptų gyvenimo kokybei. Tiesą sakant, tai netgi padės sutaupyti pinigų! Veikiant išvien galime ženkliai sumažinti šiltnamio dujų emisijas.

ES pradėjo kompaniją „**Nuo tavęs priklauso, ar klimatas keisis**“

Įsipareigokite dabar ir imkitės veiksmų klimato kaitai sumažinti!

Sumažinkite, išjunkite, perdirbkite, vaikščiokite.

http://ec.europa.eu/environment/climat/campaign/index_lt.htm

http://ec.europa.eu/environment/climat/campaign/whatiseudoing_lt.htm

Priedas Nr. 3

93 įrenginiai, gavusieji ATL pagal 2005-2007 metų paskirstymo planą

Cemento ir kalkių gamybos sektorius:

Identifikacijos Nr.	Veiklos vykdytojas	Įrenginys	Adresas	Suteikiamų apyvartinių taršos leidimų kiekis 2005-2007 metų laikotarpiui, t
Cem1	AB "Akmenės cementas"	Katilinė, cemento gamybos krosnys	J. Dalinkevičiaus g. 2, LT-85118, Naujoji Akmenė	3.326.315
Cem2	AB "Naujasis kalcitas"	Kalkių gamybos krosnys	Įrenginio: Statybininkų g. 20, Venta Ofiso: J. Dalinkevičiaus 32, N. Akmenė 5464	443.954

Stiklo, plytų ir keramikos gamybos sektorius:

Identifikacijos Nr.	Veiklos vykdytojas	Įrenginys	Adresas	Suteikiamų apyvartinių taršos leidimų kiekis 2005-2007 metų laikotarpiui, t
SK1	UAB "Švenčionėlių keramika"	Tunelinės krosnys keraminių dirbinių gamybai, tunelinių džiovyklų pakuros	LT-18206, Augustavo vs., Švenčionėlių sen., Švenčionių r.	24.643
SK2	AB "Tauragės keramika"	Keraminės produkcijos degimo krosnys	Gaurės g. 27, LT-72343 Tauragė	20.314
SK3	UAB "Jašiūnų keramika"	Keraminės produkcijos degimo krosnys	Popierinės g. 3, Jašiūnai, LT-4094 Šalčininkų r.	977
SK4	UAB "Rokų keramika"	Keraminės produkcijos degimo krosnys	J. Borutos 23, LT-3010 Kaunas	28.735
SK5	AB "Palemono keramika"	Katilas, keramikos degimo krosnys	Pamario g. 1, LT-3023 Kaunas	20.381
SK6	AB "Dvarčionių keramika"	Keraminės produkcijos degimo krosnys	Keramikų g. 2, LT-2040 Vilnius	37.383
SK7	DK "Jiesia"	Krosnys	Chemijos g. 29, LT-51333 Kaunas	857
SK8	AB "Alytaus keramika"	Keraminės produkcijos degimo krosnys	LT-64236, Geištarų k., Miroslavo sen., Alytaus r.	4.937
SK9	AB "Ekranas"	Stiklo lydymo krosnys	Elektronikos 1, Panevėžys LT-35116	157.800
SK10	AB Stiklo fabrikas "Aleksotas"	Stiklo lydymo krosnys	J. Bakanausko g. 23, LT-53018 Kaunas	72.124
SK11	AB "Panevėžio stiklas"	Stiklo lydymo krosnys	Pramonės 10, Panevėžys LT-35100	201.738

Naftos perdirbimo sektorius:

Identifikacijos Nr.	Veiklos vykdytojas	Įrenginys	Adresas	Suteikiamų apyvartinių taršos leidimų kiekis 2005-2007 metų laikotarpiui, t
Nafta1	AB "Mažeikių nafta"	Naftos perdirbimo gamykla	Juodeikiai, LT-89467 Mažeikių raj.	6.622.887

Pramonės įmonių, kurios kurą degina energijai savo poreikiams generuoti, taip pat popieriaus gamybos sektorius.

Identifikacijos Nr.	Veiklos vykdytojas	Įrenginys	Adresas	Suteikiamų apyvartinių taršos leidimų kiekis 2005-2007 metų laikotarpiui, t
PR1	AB "Klaipėdos kartonas"	Katilinė	Nemuno g. 2, Klaipėda LT-91199	79.450
PR2	AB "Grigiškės"	Katilinė	Vilniaus g. 10, LT-27101 Vilnius, Grigiškės	165.873
PR3	AB "Simega"	Katilinė Nr.1	Technikos g.2, Kupiškis LT-40135	77.050
PR4	AB "Achema" ^{**19}	Katilinė ir amoniako cecho paleidimo katilinė,	Jonalaukio km., Ruklos sen., LT-55550 Jonavos r.	606.455
PR5	Vilnos AB "Drobė"	Garų katilinė	Jonavos g. 60, LT-44192	20.667

			Kaunas	
PR6	AB "Danisco sugar Kėdainiai"	Katilinė, išspaudų džiovykla	Pramonės 6, LT-57242 Kėdainiai	106.360
PR7	AB "Gliukožė"	Katilinė	V. Bielskio 13, LT – 5419 Šiauliai	17.136
PR8	AB "Anykščių vynas"	Katilinė	Dariaus ir Girėno g. 8, LT-29131 Anykščiai	31.010
PR9	AB "Lifosa"	Katilinė	Juodkiškio g. 50, LT-57502 Kėdainiai	57.793
PR10	AB "Linās"	Katilinė	S.Kerbedžio g. Nr.23, LT-35114 Panevėžys	44.310
PR11	AB "Danisco sugar Panevėžys"	Katilinė	Įmonių g.22, LT-35101 Panevėžys (pagrindinė įmonė)	82.666
PR12	AB "Danisco sugar Panevėžys", Kuršėnų padalinys	Katilinė	Ventos g. 79, Kuršėnai, LT -81168 Šiaulių raj.	88.948
PR13	AB "Klaipėdos nafta"	Katilinė	Burių 19, A.d. 81 LT-91003 Klaipėda-C	86.876
PR14	AB "Naujasis kalcitas"	Klienties džiovyklos	Įrenginys: Menčių k. Akmenės raj. Ofisas: J.Dalinkevičiaus 32, N.Akmenė 5464	21.552
PR15	Ž.ū.b. "Dembavos šiltnamiai"	Ž.ū.b. "Dembavos šiltnamiai" katilinė	Akacijų g. 3 Dembavos kaimas LT- 5337 Panevėžio rajonas	18.303
PR16	UAB "ARVI cukrus"	ARVI cukrus katilinė	P. Armino 65, LT-68127 Marijampolė	74.792
PR17	AB "Alita"	AB "Alita" katilinė, obuolių išspaudų džiovykla	Miškininkų g. 17, 62200 Alytus	19.478
PR18	AB "Krekenavos agrofirma"	Krekenavos katilinė	Mantvilonių k. , LT-57346 Kėdainių raj..	28.385
PR19	AB "Klaipėdos mediena"	Katilinė	Liepų g. 68, LT-92100 Klaipėda	68.005
PR20	UAB "Aliejus"	Katilinė	Panerių 62/1, Vilnius	10.142
PR21	AB "Matuizų plytinė"	Katilinė	Matuizos, LT-65071 Varėnos rajonas	25.199

Šilumos ir elektros energijos tiekimo sektorius

Identifikacijos Nr.	Veiklos vykdytojas	Įrenginys	Adresas	Suteikiamų apyvartinių taršos leidimų kiekis 2005-2007 metų laikotarpiui, t
EN1	AB "Jonavos šilumos tinklai"	Jonavos RK	Klaipėdos g. 8, Jonava	103.125
EN2	AB "Jonavos šilumos tinklai"	Girelės RK	Ukmergės g. 20, Jonava	28.763
EN3	UAB "Mažeikių šilumos tinklai"	Mažeikių katilinė	Montuotojų g. 7, Mažeikiai	177.428
EN4	UAB "Raseinių šilumos tinklai"	Raseinių kv.katilinė Nr.4	Žemaičių g. 9, Raseiniai	36.351
EN5	UAB "Ukmergės energija"	Ukmergės katilinė Nr.1	Šviesos g. 17, Ukmergė	44.225
EN6	UAB "Ukmergės energija"	Klaipėdos katilinė Nr.7	Nemuno g. 2, Klaipėda	100.500
EN7	UAB "Molėtų šiluma"	Molėtų kv. katilinė	Mechanizatorių g. 7, Molėtai	26.831
EN8	UAB "Šilutės šilumos tinklai"	Šilutės RK	Klaipėdos g. 6a, Šilutė	69.369
EN9	UAB "Vilniaus energija"	Vilniaus elektrinė Nr-2 (E-2)	Savanorių pr. 117/2	1.151.378
EN10	UAB "Vilniaus energija"	Vilniaus elektrinė Nr-3 (E-3)	Jočionių g. 13	3.564.760
EN11	UAB "Vilniaus energija"	Vilniaus RK-2	Pramonės g. 95	73.200
EN12	UAB "Vilniaus energija"	Vilniaus RK-6	Paplaujos g. 9	22.500
EN13	UAB "Vilniaus energija"	Vilniaus RK-8	Ateities g. 10	157.500
EN14	UAB "Širvintų šiluma"	Širvintų Katilinė Nr. 3	Žibalu g. 16, Širvintos	25.034
EN15	AB "Šiaulių energija"	Šiaulių Pietinė katilinė	Pramonės g. 10, Šiauliai	411.750
EN16	AB "Šiaulių energija"	Rekyvos katilinė	Energetikų 20, Šiauliai	7.673
EN17	AB "Šiaulių energija", Tilvyčio katilinė	Tilvyčio katilinė	Tilvyčio 15, Kuršėnai	14.325
EN18	AB "Šiaulių energija", Daugėlių katilinė	Daugėlių katilinė	Pramonės 18c, Kuršėnai	9.375

EN19	AB "Klaipėdos energija" Klaipėdos rajono šilumos tinklai	Gargždų katilinė Nr. 4	J. Janonio 38, Gargždai	22.283
EN20	AB "Klaipėdos energija"	Klaipėdos Elektrinė	Danės 8, Klaipėda	312.943
EN21	UAB "Radviliškio šiluma"	Radviliškio miesto katilinė	Žironų 3, Radviliškis	51.000
EN22	UAB "Utenos šilumos tinklai"	Utenos RK	Pramonės 11, Utena	135.000
EN23	Tauragės raj. Savivaldybė	Tauragės-Beržės RK	Paberžių 16, Tauragė	80.492
EN24	LR Turto fondas	Mažeikių elektrinė	Juodeikių gyv., Mažeikių r.	2.651.020
EN25	Šalčininkų šilumos tinklai	Šalčininkų centrinė katilinė	Pramonės g. 2a, Šalčininkai	26.595
EN26	Pravieniškų 2-ieji pataisos namai	Katilinė	Pravieniškės-2, Kaišiadorių r.	18.485
EN27	UAB "Varėnos šiluma"	Varėnos katilinė	J.Basanavičiaus g. 56, Varėna	60.585
EN28	AB "Panevėžio energija"	Panevėžio RK-2	Senamiesčio g. 113, Panevėžys	197.625
EN29	AB "Panevėžio energija"	Rokiškio RK	Pramonės g. 7, Rokiškis	100.975
EN30	AB "Panevėžio energija"	Panevėžio RK-1	Pušaloto g. 191, Panevėžys	239.509
EN31	AB "Panevėžio energija"	Pasvalio RK	Mūšos g. 16, Pasvalys	29.050
EN32	AB "Panevėžio energija"	Zarasų katilinė Nr.4	Taikos g., Zarasai	34.225
EN33	UAB "Geoterma"	Klaipėdos geoterminė jėgainė	Lypkių g. 53, Klaipėda	174.975
EN34	AB "Kauno energija"	Petrašiūnų elektrinė	Jėgainės g. 12, Kaunas	215.406
EN35	AB "Kauno energija"	Pergalės katilinė	Karo ligoninės g. 31, Kaunas	15.750
EN36	AB "Kauno energija"	Šilko katilinė	Varnių g. 48, Kaunas	16.500
EN37	AB "Kauno energija"	Noreikiškių RK	Noreikiškės, Kauno r.	25.620
EN38	AB "Kauno energija"	Garliavos RK	St.Lozoraičio g. 17a, Garliava, Kaunas	34.066
EN39	AB "Kauno energija"	Jurbarko RK		39.871
EN40	UAB "Ignalinos šilumos tinklai"	Ignalinos centrinė katilinė Nr.2	Vasario 16-sios g. 31, Ignalina	28.648
EN41	SP UAB "Plungės šilumos tinklai"	Plungės katilinė Nr. 1	V. Mačernio g. 19, LT-90142 Plungė	6.254
EN42	SPUAB "Birštono šiluma"	Birštono RK	B.Sruogos g. 23, Birštonas	16.500
EN43	UAB "Litesko" filialas "Druskininkų šiluma"	Druskininkų pramonės katilinė	Pramonės g. 7, Druskininkai	96.209
EN44	UAB "Litesko" filialas "Biržų šiluma"	Biržų Rotušės katilinė	Rotušės g. 20a, Biržai	27.081
EN45	UAB "Litesko" filialas "Vilkaviškio šiluma"	Vilkaviškio katilinė	Birutės g. 8a, Vilkaviškis	30.086
EN46	UAB "Litesko" filialas "Telšių šiluma"	Luokės katilinė	Lygumų g. 69, Telšiai	55.626
EN47	UAB "Litesko" filialas "Kelmės šiluma"	Mackevičiaus katilinė	Mackevičiaus g. 10, Kelmė	22.816
EN48	UAB "Litesko" filialas "Palangos šiluma"	Palangos katilinė	Klaipėdos pl.63, Palanga	68.179
EN49	UAB "Litesko" filialas "Marijampolės šiluma"	Kazlų Rūdos katilinė	Gedimino g. 1, Marijampolė	15.909
EN50	UAB "Litesko" filialas "Marijampolės šiluma"	Marijampolės RK	Gamyklų g. 8, Marijampolė	139.214
EN51	UAB "Litesko" filialas "Alytaus energija"	Alytaus RK	Alytus	311.951
EN52	AB Lietuvos elektrinė	Lietuvos elektrinė	Elektrinės g.21,LT-4061, Elektrėnai	7.394.563
EN53	UAB "Kauno termofikacijos elektrinė"	Kauno elektrinė	Taikos pr. 147, 51142, Kaunas	2.607.750
EN54	UAB "Kaišiadorių šiluma"	Kaišiadorių katilinė	Basanavičiaus 42, Kaišiadorys	30.000
EN55	SP UAB "Kretingos šilumos tinklai"	Kretingos katilinė Nr. 2	Melioratorių g.10, Kretinga	25.188
EN56	AB "Klaipėdos energija"	Klaipėdos RK	Šilutės pl. 26, Klaipėda	264.750
EN57	AB "Klaipėdos energija"	Lypkių RK	Lypkių g. 57 Klaipėda	51.000
EN58	AB "Klaipėdos energija"	Gargždų katilinė Nr. 2	P. Cvirkos 15, Gargždai	13.263

Priedas Nr. 4

134 įrenginiai, kurie gaus ATL pagal 2008-2012 metų paskirstymo planą

Lent. 2 Įrenginių, kuriems bus paskirstyti apyvartiniai taršos leidimai sąrašas (sąrašas tikslinamas)

	Sektorius	Veiklos vykdytojas	Veiklos vykdytojo adresas	Įrenginys	Įrenginio adresas
	Įrenginiai, kurių vykdoma veikla atitinka direktyvos 2003/87 priede I numatytas veiklas				
1.	Cemento ir klinčių gamybos	Akmenės cementas, AB	J. Dalinkevičiaus g. 2, LT-85118 Naujoji Akmenė	Klinkerio degimo krosnys, katilinės, priedų džiovinimo būgnas, šilumos generatorius	J. Dalinkevičiaus g. 2, LT-85118 Naujoji Akmenė
2.	Cemento ir klinčių gamybos	Naujasis kalцитas, AB	J. Dalinkevičiaus g. 32, LT-85118 Naujoji Akmenė	Kalkių gamybos krosnys	J. Dalinkevičiaus g. 32, LT-85118 Naujoji Akmenė
3.	Energetikos	Akmenės energija, UAB	Nepriklausomybės al. 1a, LT-85126, Naujoji Akmenė	Naujosios Akmenės centrinė katilinė	Žalgirio g. 2, naujoji Akmenė
4.	Energetikos	Birštono šiluma, UAB	B.Sruogos g. 23, LT-59209, Birštonas	Rajoninė katilinė	B.Sruogos g. 23, LT-59209, Birštonas
5.	Energetikos	Geoterma, UAB	Lypkių g. 53, LT-94100, Klaipėda	Vandens šildymo katilai	Lypkių g. 53, LT-94100, Klaipėda
6.	Energetikos	Ignalinos AE, VĮ	LT-31500, Visaginas	Garų katilinė	LT-31500, Visaginas
7.	Energetikos	Ignalinos AE, VĮ	LT-31500, Visaginas	Pramoninė šildymo katilinė	LT-31500, Visaginas
8.	Energetikos	Ignalinos AE, VĮ	LT-31500, Visaginas	Rezervinė dyzelinė elektros stotis	LT-31500, Visaginas
9.	Energetikos	Ignalinos šilumos tinklai, UAB	Vasario 16-osios g. 41, LT-30112, Ignalina	Ignalinos centrinė katilinė	Vasario 16-osios g. 41, LT-30112, Ignalina
10.	Energetikos	Jonavos šilumos tinklai, AB	Klaipėdos g. 8, LT-55169, Jonava	Girelės rajoninė katilinė	Ukmergės g. 11, LT-55101
11.	Energetikos	Jonavos šilumos tinklai, AB	Klaipėdos g. 8, LT-55169, Jonava	Jonavos rajoninė katilinė	Klaipėdos g. 8, LT-55169, Jonava
12.	Energetikos	Kaišiadorių šiluma, UAB	J.Basanavičiaus g. 42, LT-56135, Kaišiadorys	Kaišiadorių miesto katilinė	J.Basanavičiaus g. 42, LT-56135, Kaišiadorys
13.	Energetikos	Kauno energija, AB	Raudondvario pl. 84, LT-47179, Kaunas	Garliavos katilinė	St. Lozoraičio g. 17a, LT-53230, Garliava
14.	Energetikos	Kauno energija, AB	Raudondvario pl. 84, LT-47179, Kaunas	Jurbarko šilumos tinklai, UAB, filialas	Kudirkos g. 11, LT-74138, Jurbarkas
15.	Energetikos	Kauno energija, AB	Raudondvario pl. 84, LT-47179, Kaunas	Noreikiškių katilinė	Universiteto g. 1, LT-53343, Akademija
16.	Energetikos	Kauno energija, AB	Raudondvario pl. 84, LT-47179, Kaunas	Pergalės katilinė	Karo ligoninės g. 31, LT-44351, Kaunas
17.	Energetikos	Kauno energija, AB	Raudondvario pl. 84, LT-47179, Kaunas	Petrašiūnų katilinė	Jėgainės g. 12, LT-52489, Kaunas
18.	Energetikos	Kauno energija, AB	Raudondvario pl. 84, LT-47179, Kaunas	Šilko katilinė	Varnių g. 48, LT-48403, Kaunas
19.	Energetikos	Kauno termofikacijos elektrinė, UAB	Taikos per. 147, LT-51142, Kaunas	Kauno elektrinė	Taikos pr. 147, LT-51142, Kaunas
20.	Energetikos	Klaipėdos energija, AB	Danės g. 8, L92109, Klaipėda	Gargždų katilinė Nr.2	P.Cvirkos g. 15, LT-96134 Gargždai
21.	Energetikos	Klaipėdos energija, AB	Danės g. 8, L92109, Klaipėda	Gargždų katilinė Nr.4	J.Janonio g. 38, Gargždai
22.	Energetikos	Klaipėdos energija, AB	Danės g. 8, L92109, Klaipėda	Klaipėdos elektrinė	Danės g. 8, L92109, Klaipėda
23.	Energetikos	Klaipėdos energija, AB	Danės g. 8, L92109, Klaipėda	Klaipėdos RK	Šilutės pl. 26., LT-91177 Klaipėda
24.	Energetikos	Klaipėdos energija, AB	Danės g. 8, L92109, Klaipėda	Lypkių RK	Lypkių g. 57, LT-94100, Klaipėda
25.	Energetikos	Kretingos šilumos tinklai, UAB	Žalioji g. 3, LT-97145, Kretinga	Katilinė Nr.2	Melioratorių g. 10, LT-97145, Kretinga

26.	Energetikos	Lietuvos elektrinė, AB	Elektrinės g. 21, LT-26108, Elektrėnai	Šiluminė elektrinė	Elektrinės g. 21, LT-26108, Elektrėnai
27.	Energetikos	Litesko, UAB (filialas "Alytaus energija")	Pramonės g. 9, LT-62175 Alytus	Alytaus RK	Pramonės g. 9, LT-62175 Alytus
28.	Energetikos	Litesko, UAB (filialas "Biržų šiluma")	Rotušės g. 20a, LT-41137 Biržai	Biržų Rotušės katilinė	Rotušės g. 20a, LT-41137 Biržai
29.	Energetikos	Litesko, UAB (filialas "Druskininkų šiluma")	Pramonės g. 7, LT-66181 Druskininkai	Druskininkų pramonės katilinė	Pramonės g. 7, LT-66181 Druskininkai
30.	Energetikos	Litesko, UAB (filialas "Kelmės šiluma")	Mackevičiaus g. 10, LT-86135 Kelmė	Mackevičiaus katilinė	Mackevičiaus g. 10, LT-86135 Kelmė
31.	Energetikos	Litesko, UAB (filialas "Marijampolės šiluma")	Gedimino g. 1, LT-68500 Marijampolė	Kazlų Rūdos katilinė	Gedimino g. 1, LT-68500 Marijampolė
32.	Energetikos	Litesko, UAB (filialas "Marijampolės šiluma")	Gamyklų g. 8, LT-68500 Marijampolė	Marijampolės RK	Gamyklų g. 8, LT-68500 Marijampolė
33.	Energetikos	Litesko, UAB (filialas "Palangos šiluma")	Klaipėdos pl.63, LT-00148 Palanga	Palangos katilinė	Klaipėdos pl.63, LT-00148 Palanga
34.	Energetikos	Litesko, UAB (filialas "Telšių šiluma")	Lygumų g. 69, LT-87144 Telšiai	Luokės katilinė	Lygumų g. 69, LT-87144 Telšiai
35.	Energetikos	Litesko, UAB (filialas "Vilkaviškio šiluma")	Birutės g. 8a, LT-70145 Vilkaviškis	Vilkaviškio katilinė	Birutės g. 8a, LT-70145 Vilkaviškis
36.	Energetikos	Mažeikių šilumos tinklai	Montuotojų g. 10, LT-89101 Mažeikiai	Mažeikių katilinė	Montuotojų g. 10, LT-89101 Mažeikiai
37.	Energetikos	Molėtų šiluma, UAB	Mechanizatorių g. 7, LT-33114, Molėtai	Molėtų kvartalinė katilinė	Mechanizatorių g. 7, LT-33114, Molėtai
38.	Energetikos	Panevėžio energija, AB	Senamiesčio 113, LT-35114 Panevėžys	Panevėžio RK-1	Pušaloto g. 191, LT-35291, Panevėžys
39.	Energetikos	Panevėžio energija, AB	Senamiesčio 113, LT-35114 Panevėžys	Panevėžio RK-2	Senamiesčio 113, LT-35114 Panevėžys
40.	Energetikos	Panevėžio energija, AB	Senamiesčio 113, LT-35114 Panevėžys	Pasvalio RK	Gėlių g. 7, LT-39137 Pasvalys
41.	Energetikos	Panevėžio energija, AB	Senamiesčio 113, LT-35114 Panevėžys	Zarasų RK	Dimitriškių km., LT-32100, Zarasų raj.
42.	Energetikos	Panevėžio energija, AB	Senamiesčio 113, LT-35114 Panevėžys	Kėdainių rajoninė katilinė	Basanavičiaus g. 97, LT-57352 Kėdainiai
43.	Energetikos	Plungės šilumos tinklai, UAB	Mačernio g. 19, Plungė	Plungės katilinė Nr. 1	Mačernio g. 19, Plungė
44.	Energetikos	Pravieniškų 2-iejį pataisos namai	Pravieniškės II LT-56522 Kaišiadorių r. sav.	Katilinė	Pravieniškės II LT-56522 Kaišiadorių r. sav.
45.	Energetikos	Prienu energija, UAB, Trakų padalinys	Maironio 11, LT-21112, Trakai	Lentvario katilinė	Ryto g. 5, Lentvaris
46.	Energetikos	Prienu energija, UAB, Trakų padalinys	Maironio 11, LT-21112, trakai	Trakų katilinė	Maironio 7, trakai
47.	Energetikos	Radviliškio šiluma, UAB	Žironų g. 3, LT-82143, Radviliškis	Radviliškio katilinė	Žironų g. 3, LT-82143, Radviliškis
48.	Energetikos	Raseinių šilumos tinklai, UAB	Pieninės g.2, LT-60133, Raseiniai	Raseinių RK	Žemaičių g. 9, LT-60133 Raseiniai
49.	Energetikos	Šalčininkų šilumos tinklai, UAB	Pramonės g. 2a, LT-17102, Šalčininkai	Šalčininkų centrinė katilinė	Pramonės g. 2a, LT-17102, Šalčininkai
50.	Energetikos	Šiaulių energija, AB	Pramonės g. 10, Šiauliai	Šiaulių Pietinė katilinė	Pramonės g. 10, Šiauliai
51.	Energetikos	Šilutės šilumos tinklai, UAB	Klaipėdos g. 6a, LT-99116, Šilutė	Šilutės RK	Klaipėdos g. 6a, LT-99116, Šilutė
52.	Energetikos	Širvintų šiluma, UAB	Vilniaus g. 49, Lt-19118, Širvintos	Širvintų katilinė Nr.3	Žibalų g. 16, LT-19124, Širvintos
53.	Energetikos	Tauragės šilumos tinklai, UAB	Prezidento g. 72, LT-72238, Tauragė	Beržės RK	Paberžių g. 16, Tauragė
54.	Energetikos	Ukmergės energija, UAB	Šviesos g. 17, LT-20177, Ukmergė	Termofikacinė elektrinė	Liepų g. 85a, LT-92195, Klaipėda
55.	Energetikos	Ukmergės energija, UAB	Šviesos g. 17, LT-20177, Ukmergė	Ukmergės katilinė Nr.1	Šviesos g. 17, LT-20177, Ukmergė
56.	Energetikos	Utenos šilumos tinklai, UAB	Pramonės g. 11, LT-28216, Utena	Utenos RK	Pramonės g. 11, LT-28216, Utena
57.	Energetikos	Varėnos šiluma, UAB	J.Basanavičiaus g. 56, Varėna	Rajoninė katilinė	J.Basanavičiaus g. 56, Varėna

58.	Energetikos	Vilniaus energija, UAB	Jočionių g. 13, LT-02300, Vilnius	Ateities rajoninė katilinė Nr. 8 (RK-8)	Ateities g. 12, LT-08303 Vilnius
59.	Energetikos	Vilniaus energija, UAB	Jočionių g. 13, LT-02300, Vilnius	Naujosios Vilnios RK Nr. 2 (RK-2)	Pramonės g. 95, LT-11115 Vilnius
60.	Energetikos	Vilniaus energija, UAB	Jočionių g. 13, LT-02300, Vilnius	Rajoninė katilinė Nr. 6 (RK-6)	Paplaujos g. 9, LT-11342, Vilnius
61.	Energetikos	Vilniaus energija, UAB	Jočionių g. 13, LT-02300, Vilnius	Rajoninė katilinė Nr. 7 (RK-7)	Metalo g. 8, LT-2190 Vilnius
62.	Energetikos	Vilniaus energija, UAB	Jočionių g. 13, LT-02300, Vilnius	Termofikacinė elektrinė Nr. 2 (E-2)	Savanorių pr. 117/2, LT-03150, Vilnius
63.	Energetikos	Vilniaus energija, UAB	Jočionių g. 13, LT-02300, Vilnius	Termofikacinė elektrinė Nr. 3 (E-3)	Jočionių g. 13, LT-02300, Vilnius
64.	Energetikos	Panevėžio energija, AB	Senamiesčio 113, LT-35114 Panevėžys	Rokiškio RK	Pramonės g. 7, LT-42150 Rokiškis
65.	Stiklo ir keramikos	Alytaus keramika, UAB	Geištarų k., Miroslavo sen., LT-62193, Alytus	Keramikos degimo krosnis	Geištarų k., Miroslavo sen., LT-62193, Alytus
66.	Stiklo ir keramikos	Dvarčionių keramika, AB	Keramikų g. 2, LT-10233 Vilnius	Keramikos degimo krosnis, katilinė	Keramikų g. 2, LT-10233 Vilnius
67.	Stiklo ir keramikos	Palemono keramika, AB	Pamario g. 1, LT-52265 Kaunas	Katilinė, keraminės produkcijos degimo krosnis	Pamario g. 1, LT-52265 Kaunas
68.	Stiklo ir keramikos	Rokų keramika, AB	I.Borutos g. 23, LT-46500, kaunas	Keramikos degimo krosnis, džiovyklų pakura, tunelinė krosnis	I.Borutos g. 23, LT-46500, kaunas
69.	Stiklo ir keramikos	Švenčionėlių keramika, UAB	Augustavo k., Švenčionėlių sen., LT-18206 Švenčionių raj.	Keramikos degimo krosnis, džiovyklų pakuros	Augustavo k., Švenčionėlių sen., LT-18206 Švenčionių raj.
70.	Stiklo ir keramikos	Tauragės keramika, UAB	Gaurės g. 27, LT-72271, Tauragė	Tunelinės krosnis, pakura	Gaurės g. 27, LT-72271, Tauragė
71.	Stiklo ir keramikos	Ekranas, AB	Elektronikos g. 1, LT-35116 Panevėžys	Ekranų ir kūgių lydymo krosnis	Elektronikos g. 1, LT-35116 Panevėžys
72.	Stiklo ir keramikos	Kauno stiklas, UAB	Europos pr. 91, LT-46334, Kaunas	Stiklo lydymo krosnis ir būgninės džiovyklos	Europos pr. 91, LT-46334, Kaunas
73.	Stiklo ir keramikos	Panevėžio stiklas, AB	Pramonės g. 10, LT-35100, Panevėžys	Stiklo gamyba	Pramonės g. 10, LT-35100, Panevėžys
74.	Naftos perdirbimo	Mažeikių elektrinė, AB	Juodeikiai, LT-89467, Mažeikių rajonas	Mažeikių elektrinė	Juodeikiai, LT-89467, Mažeikių rajonas
75.	Naftos perdirbimo	Mažeikių nafta, AB	Juodeikiai, LT-89467, Mažeikių rajonas		Juodeikiai, LT-89467, Mažeikių rajonas
76.	Pramonės	Achema, AB	Jonalaukio k., Ruklos sen., LT-55550 Jonavos rajonas	Katilinė amoniako cecho paleidimo katilinė, kogeneracinė jėgainė, paleidimo katilinė NR.2, kogeneracinė jėgainė	Jonalaukio k., Ruklos sen., LT-55550 Jonavos rajonas
77.	Pramonės	Alita, AB	Miškininkų g. 17, LT-62200 Alytus	Katilinė ir išspaudų džiovykla	Miškininkų g. 17, LT-62200 Alytus
78.	Pramonės	ARVI cukrus, UAB	P.Armino g. 65, LT-68127 Marijampolė	Katilinė ir išspaudų džiovykla	P.Armino g. 65, LT-68127 Marijampolė
79.	Pramonės	Danisco Sugar Kėdainiai, AB	Pramonės g.6, LT-57500, Kėdainiai	Katilinė, išspaudų džiovykla	Pramonės g.6, LT-57500, Kėdainiai
80.	Pramonės	Danisco Sugar Panevėžys, AB	Įmonių g. 22, LT-35101 Panevėžys	Katilinė, išspaudų džiovykla	Įmonių g. 22, LT-35101 Panevėžys
81.	Pramonės	Danisco Sugar Panevėžys, AB, Kuršėnų padalinys	Įmonių g. 22, LT-35101 Panevėžys	Katilinė	Ventos g. 79, LT-81168, Kuršėnai, Šiaulių raj.
82.	Pramonės	Dembavos šiltnamiai, ŽŪB	Akacijų g. 3, Dembava, Panevėžio raj.	Katilinė	Akacijų g. 3, Dembava, Panevėžio raj.
83.	Pramonės	Drobė, Vilnos AB	Jonavos g. 60, LT-44192, Kaunas	Katilinė	Jonavos g. 60, LT-44192, Kaunas
84.	Pramonės	Gargždų plytų gamykla, UAB	Gamyklos g. 25, Gargždai, Klaipėdos raj.	Katilinė	Gamyklos g. 25, Gargždai, Klaipėdos raj.
85.	Pramonės	Girių bizonas, UAB	Gedimino g. 1, LT-69401, Kazlų Rūda	Kurą deginantys įrenginiai	Gedimino g. 1, LT-69401, Kazlų Rūda

86.	Pramonės	Grigiškės, UAB	Vilniaus g. 10, LT-27101, Vilnius	Katilinė	Vilniaus g. 10, LT-27101, Vilnius
87.	Pramonės	Klaipėdos kartonas, AB	Nemuno g.2, LT-91199, Klaipėda	Klaipėdos katilinė Nr.7	Nemuno g. 2, LT-91199, Klaipėda
88.	Pramonės	Klaipėdos mediena, AB	Liepų g. 68, LT-92100 Klaipėda	Katilinė	Liepų g. 68, LT-92100 Klaipėda
89.	Pramonės	Klaipėdos nafta, AB	Burių g. 19, LT-91003 Klaipėda	Šilumos ūkio katilinė	Burių g. 19, LT-91003 Klaipėda
90.	Pramonės	Krekenavos agrofirma, AB	Krekenava, Panevėžio raj.	Katilinė	Krekenava, Panevėžio raj.
91.	Pramonės	Lifosa, AB	Juodkiškio g. 50, LT-57502 Kėdainiai	Katilinė	Juodkiškio g. 50, LT-57502 Kėdainiai
92.	Pramonės	Linax Nordic, UAB	S.Kerbedžio g. 23, LT-35114 Panevėžys	Katilinė	S.Kerbedžio g. 23, LT-35114 Panevėžys
93.	Pramonės	Matuizų plytinė, UAB	Matuizos, Varėnos raj	Katilinė	Matuizos, Varėnos raj
94.	Pramonės	Medienos plaušas, AB	Savanorių pr. 183, LT-02300 Vilnius	Garų katilai, oro šildytuvai	Savanorių pr. 183, LT-02300 Vilnius
95.	Pramonės	Naujasis kalcitas, AB	J. Dalinkevičiaus g. 32, LT-85118 Naujoji Akmenė	Klinteris džiovyklos	J. Dalinkevičiaus g. 32, LT-85118 Naujoji Akmenė
96.	Pramonės	NEO Group, UAB	Dovilų sen., Rimkų k., LT-95006 Kėdainių raj.	Katilinė	Dovilų sen., Rimkų k., LT-95006 Kėdainių raj.
97.	Pramonės	Pagirių šiltnamiai	Pagiriai, LT-14113, Vilniaus raj.	Katilinė	Pagiriai, LT-14113, Vilniaus raj.
98.	Pramonės	Simega, UAB	Gedimino g. 85, LT-40135, Kupiškis	Katilinė Nr. 1	Technikos g. 2, LT-40135, Kupiškis
99.	Pramonės	Vilniaus paukštynas, AB	Rudamina, LT - 13251, Vilniaus raj.	Katilinė	Rudamina, LT - 13251, Vilniaus raj.
100.	Pramonės	Žemaitijos pienas, UAB	Sedos g 35, LT-87101, Telšiai	Katilinė	Sedos g 35, LT-87101, Telšiai
Maži įrenginiai, kurie buvo įtraukti į NAPI, tačiau įrenginių instaliuotas galingumas iki 2006.06.31 sumažėjo iki galios, mažesnės, nei numatyta direktyvos I priede					
101.	EN(min)	Šiaulių energija, AB	Pramonės g. 10, Šiauliai	Daugėlių katilinė	Pramonės g. 18c, Kuršėnai, Šiaulių r.
102.	EN(min)	Šiaulių energija, AB	Pramonės g. 10, Šiauliai	Rėkyvos katilinė	Energetikų g. 20, Šiauliai
103.	EN(min)	Šiaulių energija, AB	Pramonės g. 10, Šiauliai	Tilvyčio katilinė	Tilvyčio g. 15, Kuršėnai, Šiaulių r.
104.	PR(min)	Anykščių vynas, AB	Dariaus ir girėno g. 8	Katilinė ir išspaudų džiovykla	Dariaus ir Girėno g. 8
105.	PR(min)	Gliukozė, UAB	V.Bielskio g. 13, LT-76176, Šiauliai	Katilinė	V.Bielskio g. 13, LT-76176, Šiauliai
Įrenginiai, kuriose vykdoma veikla atitinka direktyvos 2003/87 priede I numatytas veiklas, bet jų gamybos apimtis yra mažesnė nei numatyta direktyvos I priede. Įrenginys veiklą pradėjo po 2004.12.31					
106.	PR(min)	Krovinių terminalas, UAB	Burių g. 19, LT-91003 Klaipėda	Dujinė katilinė	Burių g. 19, LT-91003 Klaipėda
Įrenginiai, kuriose vykdoma veikla atitinka direktyvos 2003/87 priede I numatytas veiklas, bet jų gamybos apimtis yra mažesnė nei numatyta direktyvos I priede. Įrenginiai veiklą vykdė iki 2004.12.31					
107.	EN(min)	Akmenės energija, UAB	Nepriklausomybės al. 1a, LT-85126, Naujoji Akmenė	Akmenės stadiono katilinė	Stadiono g. 3a, Akmenė
108.	EN(min)	Akmenės energija, UAB	Nepriklausomybės al. 1a, LT-85126, Naujoji Akmenė	Ramučių katilinė	Ramučių g. 2, naujoji Akmenė
109.	EN(min)	Akmenės energija, UAB	Nepriklausomybės al. 1a, LT-85126, Naujoji Akmenė	Ventos Centrinė katilinė	Ventos g. 26a, Venta, Akmenės raj.
110.	EN(min)	Ignalinos šilumos tinklai, UAB	Vasario 16-osios g. 41, LT-30112, Ignalina	Vidiškių gyvenvietės katilinė	Vidiškės, Ignalinos rajonas
111.	EN(min)	Jonavos šilumos tinklai, AB	Klaipėdos g. 8, LT-55169, Jonava	Ruklos katilinė	Ruklio g. 6, LT-55288, rukla, Jonavos raj.
112.	EN(min)	Lazdijų šiluma, UAB	Gėlyno g.10, Lazdijai	Lazdijų katilinė	Gėlyno g.10, Lazdijai
113.	EN(min)	Lazdijų šiluma, UAB	Gėlyno g.10, Lazdijai	Veisėjų kaitilinė Nr.1	kailinių kaimas, Veisėjai

114.	EN(min)	Molėtų šiluma, UAB	Mechanizatorių g. 7, LT-33114, Molėtai	Giedraičių katilinė	Maumedžių g., Giegraičiai, Molėtai
115.	EN(min)	Pakruojo šiluma, UAB	Saulėtekio 34, Pakruojis	Pakruojo rajoninė katilinė	Saulėtekio 34, pakruojis
116.	EN(min)	Panevėžio energija, AB	Senamiesčio 113, LT-35114 Panevėžys	Narteikių katilinė	Narteikių gyv., LT-39137 Pasvalio raj.
117.	EN(min)	Panevėžio energija, AB	Senamiesčio 113, LT-35114 Panevėžys	Noriūnų katilinė	Noriūnai, LT-40115, Kupiškio raj.
118.	EN(min)	Panevėžio energija, AB	Senamiesčio 113, LT-35114 Panevėžys	Subačiaus katilinė	Subačius, LT-40115, Kupiškio raj.
119.	EN(min)	Panevėžio energija, AB	Senamiesčio 113, LT-35114 Panevėžys	Šepetos katilinė	Šepeta, LT-40115, Kupiškio raj.
120.	EN(min)	Plungės bioenergija, UAB	Mačernio g. 19, Plungė	Katilinė-biošiluminė elektrinė	Mačernio g. 19, plungė
121.	EN(min)	Pramonės energija, UAB	Jogailos g. 4, LT-01116 Vilnius	Šilutės katilinė	Šilo g. 4, Šilutė
122.	EN(min)	Prienu energija, UAB	Statybininkų g. 6, LT-59131 Prienai	Balbieriškio katilinė	Parko g.Nr.10A,Balbieriškis,Prienu raj
123.	EN(min)	Prienu energija, UAB	Statybininkų g. 6, LT-59131 Prienai	Jiežno katilinė Nr.2	Mokyklos g. 1, LT-59427 Prienai
124.	EN(min)	Prienu energija, UAB	Statybininkų g. 6, LT-59131 Prienai	Prienu katilinė Nr.1	Statybininkų g. 6, LT-59131 Prienai
125.	EN(min)	Prienu energija, UAB	Statybininkų g. 6, LT-59131 Prienai	Prienu katilinė Nr.3	Laisvės a. 10, LT-59126 Prienai
126.	EN(min)	Šilalės šilumos tinklai, UAB	Maironio 20b, LT-75137 Šilalė	Kvartalinė katilinė Nr.1	Vingininkų km, LT-75137, Šilalės raj.
127.	EN(min)	Švenčionių energija, UAB	Vilniaus g. 16a, Švenčionys	Švenčionėlių katilinė Nr. 6	Žilvičių g. 30, Švenčionėliai
128.	EN(min)	Švenčionių energija, UAB	Vilniaus g. 16a, Švenčionys	Švenčionių katilinė Nr. 4	Stoties g. 8a, Švenčionys
129.	EN(min)	Ukmergės energija, UAB	Šviesos g. 17, LT-20177, Ukmergė	Ukmergė r. Šventupės katilinė	Ukmergės r. sav., Šventupės kaimas
130.	EN(min)	Ukmergės energija, UAB	Šviesos g. 17, LT-20177, Ukmergė	Ukmergės katilinė Nr.2	Klaipėdos g. 5a, LT-20177, Ukmergė
131.	EN(min)	Ukmergės energija, UAB	Šviesos g. 17, LT-20177, Ukmergė	Ukmergės katilinė Nr.3	Vilniaus g. 89c, LT-20177, Ukmergė
132.	PR(min)	Kėdainių grūdai, AB	Pramonės pr., LT-57501, Kėdainiai	Katilinė ir džiovyklos	Pramonės pr., LT-57501, Kėdainiai
133.	PR(min)	Kėdainių konservų fabrikas, UAB	Šingalių k., Josvainių sen., Kėdainių raj.	Konservų fabriko katilinė	S.Dariaus i rS.Girėno g. 1, Kėdainiai
134.	PR(min)	Krekenavos mėsa, ŽUKB	Mantvilonių k., josvainių sen., Kėdainių raj.	Katilinė	Mantvilonių k., josvainių sen., Kėdainių raj.